

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

nr. _____ din _____

pentru modificarea unor acte normative
(privind facilitarea locurilor de muncă pentru persoanele condamnate, care execută o pedeapsă privativă de libertate sau a celor eliberate din locurile de detenție)

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – La articolul 36¹ din Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi (Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1994, nr. 2, art. 33), cu modificările ulterioare, punctul 4 se completează cu litera l) cu următorul cuprins:

„l) angajarea în câmpul muncii a persoanelor care execută o pedeapsă privativă de libertate sau a celor eliberate din locurile de detenție în primele 6 luni de la eliberare.”.

Art. II. – La articolul 1 din Legea nr. 547/2003 asistenței sociale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 42-44 art. 249), cu modificările ulterioare, noțiunea „*persoană și familie defavorizată*” se completează cu textul: „, inclusiv persoana eliberată din locurile de detenție în primele 6 luni de la eliberare;”.

Art. III. – Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 214-220, art. 704), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 198 alineatul (1), textul „pentru prima dată” se exclude.
2. La articolul 205 alineatul (1) litera i), textul „fără escortă sau însoțire” se substituie cu textul „neînsoțiți în afara penitenciarului”.
3. Se completează cu articolul 211¹ cu următorul cuprins:
„Articolul 211¹. Contul de peculiu al condamnatului
(1) Fiecare condamnat dispune de cont de peculiu, prin intermediul căruia, în perioada executării pedepsei, se efectuează operațiuni de plată conform prevederilor legale.
(2) Mijloacele bănești obținute din munca prestată de condamnat în perioada executării pedepsei se transferă la contul de peculiu al acestuia.
(3) La cererea condamnatului, la contul său de peculiu pot fi transferate: pensia, indemnizațiile sau alte plăți sociale, mijloacele bănești obținute în baza unei hotărâri judecătorești sau moștenite în procedură succesorală.
(4) Contul de peculiu poate fi alimentat din alte surse decât cele prevăzute la alin. (2) și (3), cu o sumă lunară ce nu poate depăși 10% din cuantumul salariului minim pe

țară stabilit de Guvern pentru anul respectiv.

(5) Condamnatul poate transfera banii acumulați din contul său de peculiu altor persoane cu condiția ca soldul contului de peculiu să nu fie mai mic decât suma echivalentă unui salariu mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul în curs.

(6) Aprobarea transferului de mijloace bănești, prevăzut la alin. (5), se efectuează cu avizul Administrației Naționale a Penitenciarelor, cu excepția cazului de transfer către soț/soție sau rude de până la gradul II.”.

4. Articolul 216 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 216.** Dreptul condamnatului de a se deplasa neînsoțit în afara penitenciarului

(1) Dreptul de a se deplasa neînsoțit în afara penitenciarului poate fi acordat condamnatului aflat în regim de resocializare, dacă a executat cel puțin 1/3 din termenul pedepsei stabilit în sentință, prezintă risc de evadare mediu sau redus și dacă specificul muncilor în care este antrenat sau al instruirii în care este încadrat impune acest lucru.

(2) Dreptul de a se deplasa neînsoțit în afara penitenciarului se acordă condamnatului prin dispoziția scrisă a directorului penitenciarului, care aprobă orarul și itinerarul deplasărilor condamnaților.

(3) Condamnații care beneficiază de dreptul de a se deplasa neînsoțiți în afara penitenciarului sunt supuși monitorizării electronice sau, după caz, altor forme de supraveghere prevăzute de lege.

(4) Condamnații care beneficiază de dreptul de a se deplasa neînsoțiți în afara penitenciarului se dețin în încăperi separate de ceilalți condamnați. Prin dispoziție scrisă a directorului instituției penitenciare, acestor condamnați li se poate permite să locuiască în afara penitenciarului, în spații puse la dispoziție în cadrul sistemului administrației penitenciare sau autorizate în condițiile stabilite de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(5) Regulile privind comportamentul condamnaților și procedura de organizare a deplasărilor neînsoțite în afara penitenciarului sunt reglementate prin ordin al directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(6) În cazul în care condamnatul încalcă regimul din penitenciar, orarul sau itinerarul deplasărilor, precum și în cazul dispariției necesității de deplasare în afara penitenciarului, directorul instituției penitenciare este în drept să anuleze dispoziția menționată la alin. (2).”.

5. Articolul 218:

alineatul unic devine alineatul (1);

se completează cu alineatul (2), cu următorul cuprins:

„(2) În scopul asigurării reabilitării sociale a condamnaților, administrația penitenciarului este în drept să contracteze serviciile prevăzute la alin. (1), prestate de asociațiile obștești, întreprinderi sociale sau întreprinderi sociale de inserție.”.

6. Articolul 234 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 234.** Munca condamnaților

(1) Pe perioada detenției persoanele condamnate pot fi antrenate la muncă, cu excepția cazurilor de antrenare în activități de instruire profesională, în învățământ sau

de incapacitate temporară de muncă. Condamnatul este obligat să execute munci neremunerate. Muncile prestate de condamnați nu constituie relații individuale de muncă în sensul legislației muncii.

(2) Munca remunerată trebuie să corespundă capacităților fizice, aptitudinilor și, după caz, specialității și/sau pregătirii profesionale a condamnatului.

(3) Munca condamnaților se clasifică în felul următor:

a) muncă remunerată, realizată în temeiul contractului de prestări servicii, încheiat între instituția penitenciară și persoanele fizice sau juridice;

b) muncă remunerată, realizată prin prestarea serviciilor cu caracter gospodăresc, necesare instituției penitenciare sau prin prestarea serviciilor legate de procesul de producere din cadrul instituției penitenciare, cu excepția muncii stabilite la lit. c);

c) muncă neremunerată, realizată în scopul îngrijirii și amenajării penitenciarului și a teritoriului, precum și acțiuni de îmbunătățire a condițiilor de trai și medico-sanitare de deținere;

d) muncă neremunerată, realizată în scopul lichidării consecințelor unei calamități naturale;

e) muncă neremunerată cu caracter de voluntariat, prestată în folosul comunității.

(4) La munca neremunerată condamnatul este, de regulă, antrenat în afara orelor de lucru, cel mult 4 ore pe zi.

(5) Condamnatul care nu beneficiază de dreptul de a se deplasa neînsoțit în afara penitenciarului este antrenat la muncă în afara penitenciarului cu monitorizare electronică sau sub escortă.

(6) Lista lucrărilor și funcțiilor pentru exercitarea cărora este interzisă antrenarea condamnaților la pedeapsa închisorii, inclusiv a minorilor și femeilor, se stabilește de Guvern.

(7) Condamnatul poate fi eliberat de la muncă remunerată dacă nu îndeplinește volumul de muncă încredințat, a încălcat disciplina de muncă sau dacă se constată că munca prezintă pericol pentru condamnat ori periclitează securitatea și ordinea interioară a penitenciarului, cu repartizarea la un alt loc de muncă. Încadrarea în muncă și eliberarea de la muncă a condamnatului se efectuează în condițiile prezentului cod și ale Statutului executării pedepsei de către condamnați.

(8) Preveniții, condamnații la pedeapsa închisorii în penitenciarele de tip închis sau semiînchis aflați în regim inițial, precum și condamnații la pedeapsa detențiunii pe viață aflați în regim inițial pot fi antrenați în munci remunerate doar în sectorul de detenție sau în ateliere special amenajate în acest scop.

(9) Munca condamnaților se organizează și se desfășoară cu respectarea prevederilor Legii securității și sănătății în muncă nr.186/2008, precum și ale altor acte normative în domeniul securității și sănătății în muncă.

(10) Nomenclatorul muncilor, lista lucrărilor finanțate din bugetul de stat, precum și clasificarea muncii și lucrărilor conform complexității atribuțiilor și nivelul de remunerare a acestora se aprobă de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.”.

7. Articolul 235 se abrogă.

8. La articolul 236:

alineatul (1), va avea următorul cuprins:

„(1) Pentru prestarea muncii remunerate condamnatul beneficiază de salariu. Cuantumul salariului condamnatului se stabilește în funcție de complexitatea lucrărilor în care acestea este antrenat și nu poate depăși 50% din salariul minim pe țară stabilit de Guvern, cu excepția condamnaților antrenați la munci în temeiul contractului de prestări servicii, încheiat între instituția penitenciară și persoane fizice sau juridice, unde cuantumul salariului poate să depășească limita maximă stabilită în prezentul alineat, dacă se negociază un cuantum mai mare.

se completează cu alineatele (1¹) și (1²) cu următorul cuprins:

„(1¹) Instituția penitenciară, la suma salariilor calculate lunar pentru toți condamnații, în modul stabilit la alin. (1), asigură calcularea contribuțiilor de asigurări sociale, declararea și plata acestora la bugetul asigurărilor sociale de stat. În cazul contractului de prestări servicii încheiat între instituția penitenciară și persoanele fizice sau juridice, ultimii la suma de retribuire a muncii calculată lunar pentru toți condamnații, asigură calcularea contribuțiilor de asigurări sociale și transferul lunar al acestora către instituția penitenciară, care va efectua declararea contribuțiilor de asigurări sociale și plata corespunzătoare a acestora la bugetul asigurărilor sociale de stat în modul și conform reglementărilor stabilite pentru salariați.

(1²) Perioada pentru care s-au plătit contribuții de asigurări sociale din sumele de retribuire a muncii condamnatului se include în stagiul de cotizare al acestuia, iar sumele de retribuire a muncii condamnatului din care au fost achitate contribuții de asigurări sociale de stat reprezintă venit asigurat.”.

alineatul (8) se abrogă.

9. Articolul 237 se abrogă.

10. Articolul 238 va avea următorul cuprins:

„Articolul 238. Modul de compensare privilegiată a zilelor de muncă

(1) Condamnatului care prestează muncă remunerată i se compensează privilegiat 4 zile din durata pedepsei cu 3 zile de muncă, iar condamnatului care prestează munci remunerate la lucrări subterane sau la lucrări cu condiții grele și nocive de muncă, potrivit listei de munci și profesii aprobate de Guvern - 3 zile din durata pedepsei cu 2 zile de muncă.

(2) Calculul zilelor conform compensării privilegiate a zilelor de muncă se efectuează lunar și se aprobă de către directorul instituției penitenciare.

(3) În cazul condamnaților la detențiune pe viață, zilele compensate privilegiat se includ în termenul executat al pedepsei în cazul aplicării instituțiilor penale care ușurează executarea pedepsei ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei condamnate.

(4) Procedura și condițiile compensării privilegiate a zilelor de muncă se reglementează prin ordin al directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.”.

11. Articolul 240

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Condamnații care nu beneficiază de dreptul de deplasare neînsoțită în afara penitenciarului, pot participa la activități de studii sau la alte instruirii în afara penitenciarelor cu aplicarea monitorizării electronice în condițiile art. 271¹ sau a altor forme de supraveghere.”.

se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Persoanele condamnate care sunt antrenate în muncă, participă la activitățile prevăzute în prezentul articol cu respectarea programului de muncă. Implicarea în activitățile respective nu trebuie să pericliteze programul de muncă al condamnaților.”.

se completează cu alineatul (8) cu următorul cuprins:

„(8) În instituțiile penitenciare poate fi organizat învățământul dual ca formă de organizare a învățământului profesional tehnic, conform Legii nr. 110/2022 cu privire la învățământul dual, unde instituțiile penitenciare ori alte persoane fizice sau juridice, în baza contractelor încheiate cu instituția de învățământ profesional tehnic și, în cazul persoanelor juridice sau fizice - cu instituția penitenciară (contrat tripartit), dețin calitatea de unitate în care se realizează instruirea practică. Pe perioada studiilor, condamnații înmatriculați la învățământul dual beneficiază de remunerație de formare profesională în condiții generale.”.

12. La articolul 242¹ subpunctul 3), textul „la deplasare fără escortă sau însoțire” se substituie cu textul „de a se deplasa neînsoțit”.

13. La articolul 250 alineatul (5), textul „fără escortă sau însoțire” se substituie cu textul „neînsoțit în afara penitenciarului”.

14. La articolul 251 alineatul (3) litera b), textul „pazei și supravegherii permanente” se substituie cu textul „pazei și/sau supravegherii permanente, inclusiv prin monitorizare electronică”.

15. Articolul 271¹:

alineatul (5) va avea următorul cuprins:

„(5) Asigurarea monitorizării electronice a categoriilor de persoane indicate la alin. (7) lit. a) se efectuează de sistemul administrației penitenciare, iar a celorlalte categorii de persoane – de organele de probațiune.”;

la alineatul (7) litera a), textul „fără escortă sau însoțire” se substituie cu textul „neînsoțiti” și se completează cu textul „ori celor escortați în afara instituției penitenciare pentru participare la activități de instruire sau de muncă”.

Art. IV. – Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 48-57, art. 124), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 12 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 12.** Activitatea economică în cadrul sistemului administrației penitenciare

(1) Sistemul administrației penitenciare poate desfășura activitate economică, în condițiile legislației civile, pentru asigurarea antrenării în muncă a condamnaților. Antrenarea în muncă a condamnaților constituie o parte esențială a procesului de resocializare și pregătire de liberare a acestora.

(2) Planificarea, organizarea, evaluarea și controlul activității economice se realizează de Administrația Națională a Penitenciarelor. În procesul de desfășurare a activității economice, instituțiile sistemului administrație penitenciare planifică, achiziționează și utilizează materia primă, procură sau închiriază utilajele necesare pentru producere.

(3) Pentru crearea locurilor de muncă, instituțiile din cadrul sistemului administrației penitenciare au dreptul să:

a) creeze ateliere de producere, ateliere artizanale, gospodării auxiliare și alte spații pentru încadrarea condamnaților în ocupații utile;

b) încheie cu persoanele fizice sau juridice contracte de prestări servicii, în care vor fi antrenate persoanele condamnate;

c) comercializeze bunurile produse de deținuți și să instituie magazine specializate în acest scop;

d) instituie parteneriate publice-private, parteneriate cu alte autorități publice, precum și să încheie contracte de achiziții publice cu alte instituții publice.

(4) Locurile de muncă ale condamnaților, care sunt remunerate de la bugetul de stat se creează în conformitate cu procedura bugetară și se includ în scheme de personal distincte, aprobate de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

(5) În cazul contractelor de prestare a serviciilor, persoana fizică sau juridică, care achiziționează aceste servicii, suplimentar sumei de retribuire a muncii condamnatului, transferă pe contul instituției penitenciare o sumă echivalentă cu 20% din suma respectivă, pentru organizarea muncii penitenciare, precum și suma contribuțiilor de asigurări sociale calculată lunar la suma de retribuire a muncii lunare pentru toți condamnații.

(6) Antrenarea condamnaților la munci remunerate de către persoanele juridice sau fizice din afara sistemului administrației penitenciare are loc în temeiul contractului de prestări servicii, încheiat între persoanele respective și instituția penitenciară.

(7) Bunurile obținute în urma activității economice din sistemul administrației penitenciare se utilizează, în scopuri interne ale sistemului, după caz, pot fi comercializate persoanelor fizice și juridice, inclusiv altor instituții și autorități publice. Prețul de comercializare se stabilește în conformitate cu metodologia aprobată prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciare.

(8) Persoanele fizice și juridice care creează locuri de muncă pentru antrenarea la muncă a condamnaților în cadrul instituțiilor sistemului administrației penitenciare, precum și cele care prestează servicii pentru alimentarea personalului penitenciar sunt scutite de plata chiriei utilajului și/sau a spațiilor utilizate în acest scop, inclusiv a spațiilor pentru depozitarea produselor și a materiei prime, aflate în gestiunea instituțiilor respective, încheind în acest scop contracte de comodat pe un termen de până la 3 ani, care poate fi prelungit. În cazul în care, pentru desfășurarea activității economice, persoana fizică sau juridică urmează să efectueze investiții capitale sau alte îmbunătățiri ale bunurilor închiriate, contractul de comodat poate fi încheiat pe un termen de până la 10 ani. Termenul de comodat se stabilește în fiecare caz individual,

în funcție de volumul investițiilor și alți factori, în conformitate cu regulile stabilite de Administrația Națională a Penitenciarelor.

(9) Pentru desfășurarea, pe teritoriul instituției penitenciare, a activității de comerț, de către unitățile de comerț ambulant de tip gheretă, cu scopul aprovizionării deținuților cu bunuri admise în instituțiile penitenciare, precum și pentru prestarea serviciilor de alimentație pentru personalul penitenciar, Administrația Națională a Penitenciarelor are dreptul să selecteze comercianții în bază de concurs. Activitățile respective de comerț în cadrul instituțiilor sistemului administrației penitenciare se desfășoară cu acordul Administrației Naționale a Penitenciarelor.”.

2. Se completează cu articolul 46¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 46¹.** Fondul de organizare a muncii penitenciare

(1) În instituțiile penitenciare, în corespundere cu procedura reglementată la art. 43 alin. (6) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, se creează Fondul de organizare a muncii penitenciare.

(2) Personalul instituțiilor penitenciare, care este implicat în activități de organizare a muncii condamnaților, suplimentar atribuțiilor de bază, cu excepția celor antrenați la lucrări de deservire gospodărescă a penitenciarului, beneficiază de o indemnizație lunară, achitată din Fondul de organizare a muncii penitenciare, cuantumul căreia nu poate depăși 50% din salariul de funcție al angajatului. Metodologia de calculare a indemnizației lunare se aprobă prin ordinul Ministrului Justiției.

(3) Fondul de organizare a muncii penitenciare, se constituie din totalitatea transferurilor efectuate conform art. 12 alin. (5) de către persoanele fizice și juridice cu care au fost încheiate contracte de prestare a serviciilor de forță de muncă.”.

Art. V. – Legea nr.105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.295-308, art. 448), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 23, alineatul (3) se completează cu litera f¹) cu următorul conținut: „f¹) condamnații, care execută pedepse privative de libertate;”.

2. La articolul 36 alineatul (2), după textul „ , direcționați de subdiviziunea teritorială” se completează cu textul: „sau instituția penitenciară,”.

Art. VI. - Guvernul, în termen de trei luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale în concordanță cu modificările operate prin aceasta.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative
(privind facilitarea locurilor de muncă pentru persoanele condamnate, care execută o pedeapsă privativă de libertate sau a celor eliberate din locurile de detenție)

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului de act normativ

Proiectul de lege a fost elaborat de Ministerul Justiției, cu suportul Administrației Naționale a Penitenciarelor.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul actului normativ a fost elaborat în vederea executării acțiunii nr. 2.1.5 lit. c) din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022–2025, aprobat prin Legea nr. 211/2021: „*Crearea industriei penitenciare în vederea implicării la muncă a condamnaților și a resocializării acestora*”.

Promovarea prezentului proiect are drept scop implementarea recomandărilor politicilor publice formulate în *Studiul privind activitățile economice în sistemul penitenciar din Republica Moldova* (Ursula Smartt, Sorin Hadârcă, 2020), realizat cu suportul Proiectului de Consultanță în Politici Economice pentru Guvernul Republicii Moldova, implementat de GIZ Moldova cu suportul financiar al Ministerului Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) și al Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC).

Elaborarea proiectului este determinată de necesitatea soluționării problemei sistemice ce afectează 85% din populația penitenciară și anume – *rata scăzută de antrenare în muncă a persoanelor private de libertate*.

În ultimul deceniu, ponderea deținuților încadrați în muncă nu a depășit 18% din totalul deținuților. Conform situației din primul semestru al anului 2023, doar 1.116 deținuți din totalul de 6.084 deținuți erau antrenați în muncă. Circa 10% din totalul deținuților prestează muncă de deservire gospodărească în penitenciare (funcții finanțate din bugetul de stat), prin urmare, doar 8% din totalul deținuților sunt antrenați în muncă remunerată în baza contractelor de prestări servicii, încheiate cu persoanele juridice private ori cu întreprinderile de stat. Pentru comparație, în statele din vestul Europei, ponderea deținuților care muncesc variază între 50% și 80% (în Norvegia – 82%, în Olanda – 75%, iar în Germania – 50%).

Lipsa oportunităților de angajare în câmpul muncii a deținuților constituie o problemă care are un șir de consecințe negative.

În primul rând, „anii pierduți” în penitenciar reduc potențialul de resocializare al persoanelor condamnate, deoarece aceștia nu dezvoltă abilități de a-și câștiga existența în mod cinstit, prin muncă.

În al doilea rând, excesul de „timp liber” reprezintă un teren fertil pentru

proliferarea subculturii criminale și intensificarea violenței între deținuți. Reamintim că problema violenței și intimidării între deținuți în penitenciarele din Republica Moldova constituie de multă vreme o problemă serioasă, abordată de Comitetul european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (în continuare - CPT) cu ocazia fiecărei vizite. În mai multe rapoarte de vizită, CPT a cerut autorităților naționale să ia măsuri hotărâte pentru a aborda această problemă.¹

Astfel, lipsa oportunităților de ocupare utilă a timpului petrecut în detenție, pe de o parte, constituie un impediment în realizarea scopului pedepsei penale, iar pe de altă parte, impune societății costuri duble (costurile de întreținere a unui sistem ineficient de executare a pedepselor penale și costurile aferente oportunităților pierdute din cauza capitalului uman irosit).

Un alt raționament ce impune promovarea prezentului proiect de lege reiese din necesitatea de a asigura respectarea unui șir de recomandări și standarde internaționale privind tratamentul deținuților și regimul de activități.

Așadar, *Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela)* prevede obligația instituțiilor penitenciare de a oferi oportunități de muncă deținuților (Regula 4.2) și recomandă organizarea muncii în cadrul penitenciarelor într-un mod cât mai asemănător condițiilor de la libertate (Regula 99), astfel încât munca efectuată să mențină sau să sporească capacitatea deținuților de a-și câștiga onest existența după eliberare (Regula 98). *Regulile Nelson Mandela*, la fel, recomandă ca întreprinderile și gospodăriile în care muncesc deținuții să fie gestionate direct de către administrația penitenciarului și nu de contractori privați (Regula 100).

Recomandarea Comitetului de miniștri ai statelor membre ale Consiliului Europei referitoare la regulile penitenciare europene (REC (2006)2) prevede faptul că autoritățile penitenciare trebuie să depună eforturi pentru a oferi deținuților o muncă utilă, suficientă și corespunzătoare (Regula 26.2), cu sau fără concursul firmelor private, în interiorul sau în exteriorul penitenciarului (Regula 26.9).

În cadrul vizitei din 5 – 12 decembrie 2022, CPT a recomandat implicarea, cât mai activă, a conducerii penitenciarelor în organizarea activităților pentru deținuți. În acest sens, ar trebui să se asigure că toate persoanele deținute în penitenciar (inclusiv cele aflate în arest preventiv), petrec o mare parte a zilei (adică opt ore sau mai mult), în afara celulelor lor și au acces la activități, cum ar fi munca (de preferință cu valoare profesională), educație, sport și recreere/asociere².

Scopul general al prezentului proiect de lege este încadrarea în muncă a cel puțin 25% din totalul deținuților până la sfârșitul anului 2025 și, respectiv – a cel puțin 40% din totalul deținuților până la sfârșitul anului 2030. Pentru realizarea acestui scop, se propune eliminarea constrângerilor normative

¹ Pct. 18 din Raportul CPT ca urmare a vizitei din 5 – 12 decembrie 2022 (<https://rm.coe.int/1680ac59d8>)

² Pct. 50 ibidem.

existente ce împiedică instituțiile penitenciare și agenții economici să creeze locuri de muncă pentru deținuți.

Cadrul normativ existent nu oferă înlesniri companiilor private, interesate să investească în spațiile sau utilajele de producere din penitenciare sau dispuse să angajeze persoanele deținute sau persoanele eliberate din locurile de detenție în afara penitenciarului. Suplimentar, termenul de închiriere a spațiilor destinate pentru activitate economică, care aparțin sistemului administrației penitenciare, este limitat la un an, condiție ce descurajează agenții economici din cauza absenței previzibilității în relațiile comerciale.

Astfel, se impune necesitatea operării unor modificări legislative care ar stimula investițiile și încadrarea în câmpul muncii a condamnaților din partea sectorului privat.

Totodată, analiza comparată a experienței altor țări a reliefat faptul că penitenciarele (de exemplu: Regatul Unit, Germania, Norvegia, Statele Unite ale Americii) achiziționează bunuri, lucrări și servicii de pe piața externă doar atunci când nu există capacitate de a produce bunurile, lucrările și serviciile respective în interiorul sistemului penitenciar.

În Republica Moldova, însă, situația este diametral opusă: procurările se fac conform procedurilor de achiziții publice, neexistând posibilitatea de a utiliza produsele obținute pentru a satisface cererea internă a autorităților contractante. Legislația actuală impune obligativitatea procurării produselor la prețul de piață, asigurând, în acest fel, cu venituri din surse bugetare operatorii economici furnizori de bunuri, lucrări sau servicii (inclusiv companiile „speculante”), descurajând, în același timp, implicarea deținuților în activități economice productive.

La fel, nu există niciun instrument de motivare a personalului penitenciar să mărească numărul de persoane deținute antrenate la munci remunerate, în condițiile în care, antrenarea propriu-zisă implică un efort administrativ suplimentar și consum intern de resurse, care și fără acest lucru sunt limitate.

Propunerile de modificare a unor acte normative reies din recomandările formulate în *Studiul privind activitățile economice în sistemul penitenciar din Republica Moldova* (Ursula Smartt, Sorin Hadârcă, 2020).

Prin intermediul proiectului se propune atingerea următoarele obiective:

- majorarea numărului de persoane deținute, care vor fi antrenate în câmpul muncii;
- soluționarea problemei privind includerea perioadei de muncă remunerată a deținuților în stagiul de cotizare;
- atribuirea pentru sistemul administrației penitenciare a competenței de a dispune și efectua monitorizarea electronică a deținuților;
- excluderea prevederilor ce limitează la un an perioada de locațiune/comodat a spațiilor pentru activități economice în cadrul penitenciarelor;

- crearea mecanismului de motivare a personalului de a implica deținuții în munci remunerate;
- limitarea cuantumului surselor financiare cu care se poate alimenta contul de peculiu din surse exterioare penitenciarului.

3. Principalele prevederi ale proiectului de act normativ și evidențierea elementelor noi

Prezentul proiect propune un șir de modificări și elemente noi, după cum urmează:

1. La articolul 1 din *Legea nr. 547/2003* asistenței sociale, noțiunea „*persoană și familie defavorizată*”, se propune a fi reformulată, astfel noțiunea de „*persoană și familie defavorizată*” constituie persoană și familie socialmente vulnerabile, aflate în situații care împiedică activitatea normală a acestora din punct de vedere economic, educativ, social etc., *inclusiv persoana eliberată din locurile de detenție de cel mult 6 luni;*”.

2. Se propune completarea art. 36¹ pct. 4 din *Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi* cu lit. l), astfel încât activitatea orientată spre angajarea în câmpul muncii a persoanelor deținute sau a celor eliberate din locurile de detenție să se atribuie la categoria activităților de antreprenoriat social.

3. *Codul de executare nr. 443/2004* urmează a fi completat cu prevederi care să permită antrenarea în muncă a condamnaților în afara penitenciarului, cu aplicarea în privința acestora a monitorizării electronice, ceea ce va permite reducerea numărului de resurse umane implicate în asigurarea supravegherii deținuților în timpul muncii.

Concomitent, pentru motivarea condamnaților de a se angaja în muncă remunerată, se propune reglementarea condițiilor privind alimentarea contului de peculiu, utilizarea surselor financiare și transferul sumelor bănești altor persoane. La fel, se propune limitarea cuantumului surselor financiare cu care se poate alimenta contul de peculiu din exterior.

În vederea soluționării problemei privind includerea perioadei de muncă remunerată a deținuților în stagiul de cotizare, se propune ca pentru deținuții antrenați la munci remunerate, instituția penitenciară să rețină o sumă echivalentă cu cota contribuțiilor de asigurări sociale de stat, care se va transfera la bugetul asigurărilor sociale de stat pentru includerea perioadelor de muncă în calculul stagiului de cotizare.

De asemenea, în vederea creării mecanismului de motivare a personalului privind implicarea deținuților în munci remunerate, se propune instituirea unui fond de achitare a indemnizației lunare personalului penitenciar implicat în activități de antrenare a deținuților în munci remunerate, care se va suplini, în condițiile prevăzute de cadrul normativ care reglementează procesul bugetar, din reținerile din suma de contractului de prestări servicii (20% din suma achitată de beneficiarii de servicii).

În context, urmează a fi instituită norma ce acordă posibilitatea instituțiilor penitenciare de a contracta prestatori de servicii, care să contribuie la reabilitarea persoanelor private de libertate, prin programe specifice, reieșind din nevoile individuale și de grup stabilite.

Reabilitarea deținuților este unul din obiectivele fundamentale ale executării pedepselor penale privative de libertate, care necesită o intervenție consolidată și focalizată din partea autorităților cu atribuții execuțional penale, pentru a asigura atingerea dezideratelor propuse în sporirea siguranței societății odată cu liberarea condamnaților din penitenciare. Din păcate, pentru a asigura o intervenție eficientă și de calitate, resursele disponibile în cadrul sistemului administrației penitenciare nu sunt suficiente. În prezent, în medie, asistența acordată condamnaților decurge după raportul 1-2 angajați la 300 de deținuți, ceea ce afectează mult eficacitatea intervenției acordate. Astfel, implementarea posibilității de a contracta servicii de reabilitare a condamnaților țintă (care prezintă un pericol social sporit și necesită activități de reabilitare mai consistente) va avea un impact pozitiv pe termen mediu și lung, ceea ce va contribui asigurarea securității și ordinii în societate.

4. De asemenea, se propune reformularea în întregime a art. 12 din *Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare*. Articolul respectiv va stipula un termen de până la 10 ani de încheiere a contractelor de locațiune/comodat cu agenții economici care își asumă efectuarea investițiilor capitale sau altor îmbunătățiri ale bunurilor închiriate, în funcție de volumul investițiilor asumate. Pentru a asigura o abordare echitabilă și imparțială față de potențialii investitori, Administrația Națională a Penitenciarelor va emite reglementări referitoare la procedura negocierii și încheierii unor astfel de contracte, inclusiv corelarea volumului de mijloace investite cu termenul de locațiune/comodat și alte aspecte.

Totodată, se propune completarea *Legii nr. 300/2017* cu art. 46¹, prin care va fi instituit mecanismul de stimulare a angajaților din cadrul sistemului administrației penitenciare, pentru implicarea în domeniul angajării în muncă a deținuților.

Astfel, se propune instituirea în instituțiile penitenciare, în corespundere cu procedura reglementată la art. 43 din *Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014*, a Fondului de organizare a muncii penitenciare. Personalul instituțiilor penitenciare, care este implicat în activități de organizare a muncii condamnaților, suplimentar atribuțiilor de bază, cu excepția celor antrenați la lucrări de deservire gospodărească a penitenciarului, va beneficia de o indemnizație lunară, în modul prevăzut de ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor, din Fondul de organizare a muncii penitenciare.

5. Concomitent, în scopul facilitării integrării în câmpul muncii a condamnaților, acordării suportului suplimentar pe piața muncii, precum și în vederea încadrării legale a condamnaților în categoria beneficiarilor măsurilor ce țin de ocuparea forței de muncă, se propune completarea art. 23 alin. (3) și 36 alin. (2) din *Legea nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj*.

4. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea prezentului proiect de act normativ nu necesită cheltuieli imediate din bugetul de stat.

În partea ce vizează propunerea privind îmbunătățirea mecanismului de antrenare în câmpul muncii a deținuților, **impactul anual posibil constituie cca 1**

mil. lei.

Această sumă este calculată reieșind din faptul că, la etapa actuală, în cadrul sistemului administrației penitenciare se dețin cca. 5.000 de persoane private de libertate. Numărul maxim anual de deținuți, care ar putea beneficia de încadrarea în câmpul muncii ar fi de cel mult 500 de persoane, ceea ce constituie 10% din numărul total de deținuți. Astfel, anual pentru un beneficiar costul serviciilor se estimează la 2000,00 de lei, respectiv costul total ar constitui 1 mil. de lei. Totuși, achiziționarea serviciilor se va efectua în funcție de alocațiile bugetare aprobate pentru anul de gestiune. Totodată, accentuăm faptul că, în mod prioritar, de o asemenea intervenție vor beneficia deținuții care prezintă indici scăzuți de reabilitare, iar programele uzuale nu ar avea un impact suficient pentru schimbarea comportamentală și reintegrarea în societate.

În partea ce ține de propunerea privind extinderea condițiilor de eligibilitate a condamnaților care vor putea beneficia de dreptul de deplasare neînsoțită în afara penitenciarului, impactul maximal se prognozează în sumă de cca 10 mil. lei, reieșind din următorul calcul:

1.341 de persoane eligibile conform noilor reglementări (cu excluderea celor care au fost eligibili conform cadrului normativ existent) x 7.400 lei (costul mediu al unui echipament de monitorizare electronică).

Cu toate acestea, achiziționarea dispozitivelor electronice se va efectua reieșind din limita alocațiilor bugetare aprobate.

Cât privește indemnizația lunară, achitată angajaților pentru antrenarea deținuților în muncă, aceasta va fi achitată în funcție de volumul mijloacelor acumulate în Fondul de organizare a muncii penitenciare.

Suplimentar, veniturile colectate anterior de instituțiile penitenciare, egale cu cota contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii nu vor mai fi transferate la bugetul de stat, ci la bugetul asigurărilor sociale de stat pentru includerea perioadelor de muncă în calculul stagiului de cotizare.

În partea ce vizează propunerile de modificare, formulate la Legea nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, ce vor permite subvenționarea angajatorilor care angajează condamnații care execută pedepse privative de libertate, reieșind din prevederile art. 36 alin. (2) din Legea nr. 105/2018, impactul financiar estimat constituie **aproximativ 6,5 mil lei:**

271 (nr. persoane condamnate angajate în prezent) x 4.000 lei (80% din 5.000) x 6 luni = 6.504.000 lei.

5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Adoptarea proiectului de lege va impune efectuarea unor modificări în actele normative subordonate legii, pentru a le aduce în concordanță cu noile prevederi ale legislației.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului de act normative

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în

procesul decizional, pe pagina web oficială a Ministerului Justiției, la directoriul Transparența decizională, a fost plasat anunțul privind inițierea procesului de elaborare a prezentului proiect, care poate fi accesat la linkul: <https://justice.gov.md/ro/content/anunt-privind-continuarea-elaborarii-proiectului-legii-pentru-modificarea-unor-acte-0>. Un anunț similar a fost plasat și pe platforma www.particip.gov.md.

În procesul de avizare și consultare publică au fost recepționate propuneri de la: Ministerul Finanțelor, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, Casa Națională de Asigurări Sociale, Avocatul Poporului, Consiliul Concurenței și Consiliul pentru egalitate.

A prezentat lipsă de propuneri și obiecții: Ministerul Educației și Cercetării.

7. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul de lege a fost examinat de Centrul Național Anticorupție care prin raportul de expertiză anticorupție nr. ELO24/9920 din 15.08.2024 a constatat că:

- au fost respectate prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional;
- proiectul corespunde interesului public general, deoarece va contribui la eliminarea constrângerilor normative ce împiedică instituțiile penitenciare și agenții economici să creeze locuri de muncă pentru deținuți;
- nota informativă conține o justificare suficientă a necesității promovării proiectului de act normativ;
- textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din *Legea nr.100/2017*;
- în textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

Totodată s-a recomandat a fi revizuită nota informativă a proiectului în corespundere cu cerințele prevederilor Legii nr. 100/2017 (ajustate prin Legea nr. 49/2024). Opinia referitoare la această recomandare a fost reflectată în sinteză.

Secretar de stat

/semnat electronic/

Ruslan LUNGU

S I N T E Z A

obiecțiilor, propunerilor și recomandărilor

la proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative (privind facilitarea locurilor de muncă pentru persoanele condamnate, care execută o pedeapsă privativă de libertate sau a celor eliberate din locurile de detenție)

Participantul la avizare (expertizare)/consultare publică	Nr.	Conținutul obiecției/propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Casa Națională de Asigurări Sociale	1.	1. La Art. II punctul 8, în art. 236 alin.(1 ¹) din proiect, textul „Suplimentar salariului stabilit la alin. (1), instituția penitenciară asigură plata contribuțiilor de asigurare socială de stat. În cazul contractului de prestări servicii încheiat între instituția penitenciară și persoanele fizice sau juridice, ultimii asigură transferul contribuțiilor de asigurări sociale către instituția penitenciară, pentru a efectua plata corespunzătoare a acestora la bugetul asigurărilor sociale de stat.” se substituie cu textul: „Instituția penitenciară la suma salariilor calculate lunar pentru toți condamnații, stabilit la alin. (1), asigură calcularea contribuțiilor de asigurări sociale, declararea și plata acestora la bugetul asigurărilor sociale de stat. În cazul contractului de prestări servicii încheiat între instituția penitenciară și persoanele fizice sau juridice, ultimii la suma de retribuire a muncii calculată lunar pentru toți condamnații, asigură calcularea contribuțiilor de asigurări sociale și transferul lunar al acestora către instituția penitenciară, care va efectua declararea contribuțiilor de asigurări sociale și plata corespunzătoare a acestora la bugetul asigurărilor sociale de stat în modul și conform reglementărilor stabilite pentru salariați.”	Se acceptă Textul redactat se regăsește la Art. III p. 8.
	2.	2. La Art. III punctul 1, în Articolul 12 alin. (5), din proiect, textul „suma echivalentă cotei contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii” se substituie cu textul: „suma contribuțiilor de asigurări sociale calculată lunar la suma de retribuire a muncii lunare pentru toți condamnații”.	Se acceptă Textul redactat se regăsește la Art. IV p. 1.
Ministerul	3.	În limita competențelor funcționale, comunică lipsa de propuneri și	Se acceptă

Dezvoltării Economice și Digitalizării		obiectii. Totodată, sugerăm analizarea posibilității de amendare a noțiunii „persoane defavorizate” prevăzută la art. 1 a Legii nr. 547-XV din 25.12.2003 în vederea integrării exprese a persoanelor condamnate care execută o pedeapsă privativă de libertate și a celor eliberate din locurile de detenție în perioada integrării lor în câmpul muncii. Considerăm că aceste amendamente ar elimina ambiguitățile legate de drepturile și obligațiile lor, facilitând accesul acestor persoane la diverse programe de asistență și integrarea mai facilă în viața socială.	Proiectul a fost completat cu Art. II.
Serviciul Prevenire și Combaterea Spălării Banilor	4.	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (în continuare - SPCSB), intervine cu următoarele propuneri de modificare și completare al acestuia. La Art. II. în ceea ce ține de inițierea modificării Codului de executare și completarea acestuia cu art. 211¹, la aliniatul (6), se propune excluderea sintagmei „Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor” din partea de propoziție care prevede „se efectuează cu avizul Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor”, or conform pct. 574 din Hotărârea Guvernului nr. 583/2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați dreptul de a utiliza mijloacele de pe conturile de peculiu și de atribuire a avansului se acordă de șeful penitenciarului, la cererea, în scris, a deținuților. Este de menționat faptul că, autorul neținând cont de atribuțiile expres prevăzute de art. 19 din Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului (în continuare – Legea nr. 308/2017), instituie SPCSB-ului o competență neprevăzută de lege, cea de emitere a unor avize de aprobare a transferurilor de mijloace bănești de pe contul de peculiu al condamnaților, în perioada executării pedepsei privative de libertate. În acest context, este necesar de precizat scopul creării și funcționării, precum și statutul SPCSB, or acesta în calitatea sa de Unitate de Informații Financiare a Republicii Moldova (FIU), în sensul prevederilor art. 1 și art. 18, alin. (2) din Legea nr. 308/2017 are drept scop prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și contribuie la asigurarea securității statului, protejarea sistemului național financiar-bancar,	Se acceptă Textul redactat se regăsește la Art. III p. 3.

	financiar-nebancar și a liber-profesioniștilor, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice, precum și ale statului. Totodată, prevederile art. 19 – 20 din Legea nr. 308/2017 reglementează exhaustiv atribuțiile și drepturile SPCSB, ceea ce denotă faptul că fiind un organ central de specialitate autonom și independent în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, acesta nu dispune de competența de emitere a cărorva avize, prin care să fie aprobate transferurile efectuate de către condamnați. Mai mult decât atât, în acord cu noul proiect se inițiază facilitarea și motivarea angajării condamnaților în muncă remunerată și aici apare întrebarea retorică care ar fi caracterul suspect al sursei mijloacelor financiare utilizate pentru efectuarea operațiunilor de plată la un cont de peculiu al unui condamnat care urmează a fi remunerat pentru munca prestată, obținerea pensiei, indemnizației și altor plăți sociale, precum și altor mijloace financiare din alte surse decât cele menționate la alin. (2) și (3) al art. 211¹ din Codul de executare care nu pot depăși lunar 10% din cuantumul salariului minim pe țară stabilit de Guvern pentru anul respectiv, or o tranzacție suspectă de spălarea banilor este o tranzacție cu mijloace financiare și fonduri care provin dintr-o activitate ilicită sau este activitatea prin care infractorii încearcă să ascundă originea și posesia reală a veniturilor care provin din activități infracționale. Ținem să subliniem faptul că, SPCSB conform competențelor și atribuțiilor conferite de cadrul legal, în scopul executării prevederilor Legii nr. 308/2017 efectuează investigații financiare ce constau din activități de colectare a informației, analiză și verificare a tuturor relațiilor financiare și economice, precum și în verificarea clienților care pot fi legați de acțiunile de spălare a banilor, de infracțiunile predicat și de acțiunile de finanțare a terorismului, activități ce țin de identificarea, stabilirea sursei și urmărirea bunurilor utilizate, obținute din aceste infracțiuni, a fondurilor teroriștilor și a altor bunuri care sunt sau pot fi obiect al măsurilor asigurătorii și/sau al confiscării, precum și activități de investigare a dimensiunii rețelei criminale și a gradului de criminalitate aferente. De asemenea, în aceeași ordine de idei este necesar de precizat că SPCSB nu a fost investit nici cu competența de emitere a cărorva avize prealabil efectuării tranzacțiilor clienților de către entitățile	
--	---	--

	raportoare prevăzute la art. 4 din Legea nr. 308/2017, iar potrivit art. 19, alin. (1), lit. a) din aceeași lege, SPCSB în scopul executării legii primește, înregistrează, analizează, prelucrează și transmite organelor competente informațiile privind activitățile și tranzacțiile suspecte de spălare a banilor, de infracțiuni predicat și de finanțare a terorismului, prezentate de entitățile raportoare. Corespunzător, în contextul celor expuse, dat fiind faptul că norma propusă la art. 211¹, alin. (6), excedează domeniul de competență deținut de către SPCSB și prin adoptarea unei asemenea norme s-ar institui în sarcina autorității o atribuție improprie de validare a unui transfer de mijloace bănești de la conturile de peculiu ale condamnaților care sunt gestionate de către instituția penitenciară, se propune reformularea aliniatului (6) de la art. 211¹, prin excluderea Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării și identificarea de către autorul proiectului a autorității/ instituției abilitate care să aprobe transferurile mijloacelor bănești efectuate de la conturile de peculiu deținute de către condamnații care își ispășesc pedeapsa.	
5.	Cu referire la propunerea autorului privind expunerea prevederilor art. 216 din Codul de executare în redacție nouă, este de precizat faptul că, deși la alin. (1) se indică că „dreptul de a se deplasa neînsoțit în afara penitenciarului poate fi acordat condamnatului aflat în regim de resocializare”, în corespundere cu prevederile art. 249, alin. (3), art. 250, alin. (5) și art. 251, alin. (5) din Codul de executare, asupra cărora autorul nu intervine cu careva modificări conform proiectului înaintat spre avizare, condamnații deținuți în penitenciar de tip deschis, în regim comun, pot fi antrenați la muncă în afara penitenciarului fără supraveghere, condamnații deținuți în penitenciar de tip semiînchis, în regim comun și în regim de resocializare pot fi antrenați în muncă în afara penitenciarului dacă dispun de dreptul de deplasare fără escortă sau însoțire și condamnații deținuți în penitenciar de tip închis, în regim comun și în regim de resocializare pot fi antrenați în muncă în afara penitenciarului dacă dispun de dreptul de deplasare fără escortă sau însoțire. Astfel, pentru asigurarea încadrării uniforme a prevederilor propuse de către autor la art. 216, alin. (1) din proiect, considerăm că urmează a fi concretizate condițiile generale de	Nu se acceptă Condamnații de la penitenciarele de tip semiînchis și închis se pot deplasa neînsoțiți în afara penitenciarului doar dacă dispun de astfel de drept, ce se acordă în condițiile art. 216 din Codul de executare. Condamnații din penitenciarele de tip deschis, nu au nevoie de acordarea oficială a dreptului de a se deplasa neînsoțiți în afara penitenciarului, or, acest drept este aferent de iure regimului de detenție aplicabil acestora. Prin urmare, modificarea articolelor 249-251, nu este

	acordare condamnatului al dreptului de deplasare neînsoțit în afara penitenciarului sau redacția nouă a normei de adus în concordanță cu prevederile art. 249, alin. (3), art. 250, alin. (5) și art. 251, alin. (5) din Codul de executare.	necesară.
6.	În continuare la art. 216, alin. (3), care este expus în redacție nouă conform proiectului înaintat spre avizare, se propune înlocuirea sintagmei „pot fi supuși” cu sintagma „sunt supuși”, pentru a substitui caracterul dispozitiv al normei cu unul imperativ, instituind astfel obligația pentru directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor de a indica în dispoziția emisă, modul de supraveghere al condamnatului care beneficiază de dreptul deplasării neînsoțit în afara penitenciarului. Or, reieșind din modul de formulare a dispoziției normei, reiese că instituirea monitorizării electronice sau a altei forme de supraveghere nu este obligatorie și reprezintă o discreție a directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor, fără ca autorul proiectului să expună în mod clar ipotezele care impun instituirea unei forme de supraveghere și celelalte cazuri în care este justificată lipsa unei astfel de monitorizări. La fel, reieșind din faptul că, atât STATUTUL executării pedepsei de către condamnat, care a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 583/2006, cât și Codul de executare nu definesc și nu utilizează noțiunea de „forme de supraveghere”, pentru asigurarea caracterului clar și explicit al normei, se propune definirea sintagmei „altor forme de supraveghere prevăzute de lege” sau înlocuirea acesteia cu noțiunile de „escortă sau însoțire”.	Se acceptă Textul redactat se regăsește la Art. III p. 4.
7.	În continuare, din aceleași rațiuni de asigurare a unui caracter explicit și univoc al normei pentru excluderea eventualelor ambiguități la interpretarea și aplicarea normei, se propune completarea celei de-a doua propoziții din conținutul art. 216, alin. (4) din proiect, cu indicarea concretă a persoanei care emite dispoziția scrisă ce permite condamnaților să locuiască în afara penitenciarului.	Se acceptă Textul redactat se regăsește la Art. III p. 4.
8.	La art. 234, alin. (1) din proiect privind expunerea în redacție nouă a normei din Codul de executare, se propune înlocuirea sintagmei „incapacitate de muncă pe motiv de sănătate” cu altă noțiune utilizată de	Se acceptă Textul redactat se regăsește la Art. III p. 6.

		legiuitor în Legea nr. 289/2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, cea de „incapacitate temporară de muncă”.	
	9.	Cu referire la prevederile art. 234, alin. (8), deși norma instituie posibilitatea antrenării preveniților la munci remunerate, proiectul nu reglementează detaliat, drepturile persoanelor deținute în izolatoarele de detenție preventivă, modul de remunerare a acestora și de gestionare a mijloacelor bănești obținute, cât și modul de compensare a zilelor de muncă remunerată, într-un mod similar condamnăților conform art. 238 expus în redacție nouă. Prin urmare, reieșind din caracterul temporar și relativ limitat de aflare al prevenitului în instituțiile de detenție preventivă, cât și lipsa unui mecanism de realizare al dreptului la muncă a prevenitului, se propune excluderea termenului „preveniții” de la art. 234, alin. (8) din proiectul înaintat spre avizare.	Precizare În virtutea art. 306 alin. (1) din Codul de executare, dispozițiile capitolului XXII ale acestuia, referitoare la condițiile de deținere, la drepturile și obligațiile persoanelor condamnate, la activitățile socioeducative, la stimulări și sancțiuni disciplinare se aplică în mod corespunzător persoanelor aflate sub arest preventiv în măsura în care nu contravin dispozițiilor titlului VI. Prin urmare, condițiile de antrenare a preveniților nu diferă de condițiile de antrenare a condamnăților, cu excepțiile legate de limitele de deplasare în interiorul penitenciar, ținând cont de statutul procesual al preveniților.
Ministerul Muncii și Protecției Sociale	10.	La art. II. – Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004: La punctul 6, în redacția nouă a art. 234 alin. (3) lit. a) și b) din Codul de executare, sunt prevăzute două forme de muncă remunerată: a) muncă remunerată, realizată în temeiul contractului de prestări servicii încheiat între instituția penitenciară și persoanele fizice sau juridice; b) muncă remunerată, realizată prin prestarea serviciilor cu caracter gospodăresc, necesare instituției penitenciare sau prin prestarea serviciilor legate de procesul de producere din cadrul instituției penitenciare.	Nu se acceptă Persoanele condamnate nu se află în situații comparabile cu restul cetățenilor, în special, în partea ce ține de asigurarea cu surse necesare pentru trai. Prin urmare, nu este judicioasă abordarea prin care salariul

		Studiul practicilor diferitor țări privind remunerarea muncii deținuților care își ispășesc pedeapsa în penitenciare demonstrează, că remunerarea muncii lor pornește de la un quantum minim și poate crește în dependență de creșterea capacităților profesionale ale deținutului, precum și de creșterea productivității muncii. În acest context, considerăm judicios revizuirea conținutului normelor referitoare la remunerare, prevăzute la art. 236 din proiect, astfel încât remunerarea să poată fi efectuată după cum urmează: 1. Pentru munca remunerată, realizată prin prestarea serviciilor cu caracter gospodăresc, necesare instituției penitenciare sau prin prestarea serviciilor legate de procesul de producere din cadrul instituției penitenciare, quantumul remunerației pentru o normă deplină de muncă nu poate fi mai mică de 50% din salariul minim stabilit de Guvern. 2. Pentru muncă remunerată, realizată în temeiul contractului de prestări servicii încheiat între instituția penitenciară și persoanele fizice sau juridice quantumul remunerației pentru o normă deplină de muncă, nu poate fi mai mic decât un salariu minim stabilit de Guvern. Adițional, în condițiile în care potrivit prevederilor proiectului de lege pe perioada detenției persoanele condamnate au obligația de a munci, precum și în contextul în care se abrogă art.237 din Codul de executare (care dispune că condamnatul care este antrenat la munci remunerate cel puțin 6 luni are dreptul la concediu neremunerat cu durata de 12 zile calendaristice), devine neclară abordarea autorului proiectului cu privire la asigurarea repausului suficient, în particular a timpului de odihnă.	condamnatului trebuie să pornească de la quantumul salariului minim stabilit de Guvern, în condițiile în care persoanele deținute se află la întreținerea deplină a statului, ceea ce înseamnă că toate costurile necesare pentru trai sunt suportate din bugetul de stat (locuință, servicii comunale, alimentare, asistență medicală, îmbrăcăminte etc.). Reamintim că munca condamnaților nu trebuie privită ca o necesitate pentru a asigura o sursă de existență, ci reprezintă principalul instrument de corijare a comportamentului delincent. Precizăm că acordarea unei remunerații mai mici decât salariul minim pe țară este o practică obișnuită în toate statele membre ale UE, având în vedere diferența privind scopul și rolul muncii în detenție, față de cea din societate. Suplimentar, în partea ce ține de abrogarea art. 237, aceasta este necesară pentru a exclude caracterul special al concediul ce se acordă condamnaților, or, potrivit art. 235 alin. (7) din Codul de executare, timpul de lucru și de
--	--	--	--

		odihnă al condamnatului se stabilește în conformitate cu legislația muncii.
11.	La punctul 8, art. 236 alin. (1 ¹) din proiect, textul „Suplimentar salariului stabilit la alin. (1), instituția penitenciară asigură plata contribuțiilor de asigurare socială de stat. În cazul contractului de prestări servicii încheiat între instituția penitenciară și persoanele fizice sau juridice, ultimii asigură transferul contribuțiilor de asigurări sociale către instituția penitenciară, pentru a efectua plata corespunzătoare a acesteia la bugetul asigurărilor sociale de stat.”, se propune a se substitui cu textul: „Suplimentar, la suma salariilor calculate lunar pentru persoanele condamnate, stabilite la alin. (1), instituția penitenciară asigură calcularea contribuțiilor de asigurări sociale, declararea și plata acestora la bugetul asigurărilor sociale de stat. În cazul contractului de prestări servicii încheiat între instituția penitenciară și persoanele fizice sau juridice, ultimii, la suma salariilor calculate lunar pentru persoanele condamnate, asigură calcularea contribuțiilor de asigurări sociale și transferul lunar al acestora către instituția penitenciară, care va efectua declararea contribuțiilor de asigurări sociale și plata contribuțiilor de asigurări sociale la bugetul asigurărilor sociale de stat.”	Se acceptă Textul redactat se regăsește la Art. III p. 8.
12.	La punctul 10, la art. 238 din Codul de executare, se propune completarea cu un nou alineat, alineatul (1 ¹), cu următorul conținut: „(1 ¹) Condamnatului care prestează muncă neremunerată, potrivit art. 234 alin. (3) lit. c) – e), i se compensează privilegiat 7 zile din durata pedepsei cu 6 zile de muncă.” În scopul de a motiva condamnării de a se implica în activități neremunerate.”	Nu se acceptă Munca neremunerată este o obligațiune pentru orice persoană deținută și nu poate fi subiectul unei „recompense” speciale.
13.	La art. III – Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare La punctul 1, art.12 alin. (5), din proiect, textul „suma echivalentă cotei contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii” se propune a se substitui cu textul: „suma contribuțiilor de asigurări sociale calculată lunar la suma de retribuire a muncii lunare pentru toți condamnații”.	Se acceptă Textul redactat se regăsește la Art. IV p. 1.
14.	La art. V – Legea nr.105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj:	Nu se acceptă Prin prezentul proiect se

	La punctul 1, art. 23, alin. (3), de a se completa cu litera f¹) cu următorul conținut: „f¹) condamnații, care execută pedepse privative de libertate;”, nu poate fi acceptată reieșind din considerentul că, potrivit art. 11 din Legea nr. 297/1999 cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (în continuare ANOFM), oferă protecție socială doar persoanelor eliberate din locurile de detenție în procesul plasării în câmpul muncii, această categorie fiind specificată și la art.23, alin. (3) din Legea 105/2018. Persoanele condamnate, care execută pedepse privative de libertate sunt subiecții Ministerului Justiției, în speță a Administrației Naționale a Penitenciarelor, care conform pct. 11, sbp.26) al Hotărârii Guvernului nr. 437/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Administrației Naționale a Penitenciarelor, stipulează că Administrația are dreptul „să coordoneze activitatea instituțiilor subordonate în vederea antrenării 3 deținuților în muncă, educării lor spirituale și cultural-estetice, precum și realizarea măsurilor pentru adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție și să elaboreze recomandări privind modul de antrenare a deținuților în muncă la persoanele fizice sau persoanele juridice cu orice tip de proprietate”. De asemenea, pct. 36 a Hotărârii Guvernului nr. 583/2006 cu privire la aprobarea statutului executării pedepsei de către condamnați, prevede că, „antrenarea deținuților la muncă și instruirea profesională este dispusă de șeful penitenciarului, la propunerea comisiei penitenciarului, luând în considerare particularitățile fiecărui individ”.	urmărește scopul subvenționării locurile de muncă nu doar în cazul angajatorilor care angajează la muncă persoanele eliberate din locurile de detenție, dar și în egală măsură a angajatorilor care vor angaja persoane în timp ce aceștia se află în detenție, pentru a spori interesul persoanelor fizice și juridice de a utiliza munca deținuților, contribuind astfel la formarea unor deprinderi de muncă, pentru asigurarea resocializării de succes. Precizăm că norma propusă este una primară, ulterior fiind necesar de armonizat cadrul infra-legal pentru a asigura interacțiunea Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă cu Administrația Națională a Penitenciarelor în vederea organizării procesului de angajare a șomerilor din penitenciare. Precizăm că în privința angajării în câmpul muncii, condamnații nu trebuie excluși din acest proces numai din cauza statutului lor procesual, care are un caracter temporar.
15.	La punctul 2, propunerea de completare a prevederilor alin. (2) art. 36 privind subvenționarea locurilor de muncă, din Legea 105/2018, cu textul: „sau instituția penitenciară”, de asemenea nu poate fi acceptată din	Nu se acceptă A se vedea comentariul de la pct. 14 din prezenta sinteză.

	următoarele considerente: a) Persoana care urmează a fi direcționată de subdiviziunea teritorială a ANOFM către angajatorul – viitor beneficiar de subvenție, trebuie să dețină statutul de șomer. b) Pentru a obține statutul de șomer, persoana trebuie să întrunească toate condițiile stipulate la alin. (1) art.20 din Legea 105/2018 și să respecte obligațiile prevăzute la alin. (4) ale aceluiași articol. Prin urmare, persoanele condamnate, care execută pedepse privative de libertate, nu întrunesc pe deplin condițiile și nu au libertatea pentru a putea respecta obligațiile prevăzute de art.20 a Legii 105/2018. Ministerul Muncii și Protecției Sociale, prin intermediul subdiviziunilor teritoriale ale ANOFM, oferă sprijin de angajare în câmpul muncii persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și persoanelor înregistrate cu statut de șomer, în conformitate cu Legea nr. 105/2018. Printre categoriile de șomeri care necesită suport suplimentar pe piața muncii, specificate la art.23 din legea sus menționată fac parte și persoanele eliberate din locurile de detenție, care beneficiază de tot pachetul de servicii și măsuri privind facilitarea încadrării în câmpul muncii. Persoanele condamnate însă, care execută pedepse privative de libertate, nu sunt și nu pot fi subiecții cadrului normativ citat. Ținem să subliniem, că dreptul la muncă este un drept universal și devine imperativ necesar, până la promovarea spre aprobare în ședința Guvernului, expertizarea acestui proiect prin prisma Convențiilor Organizației Internaționale a Muncii: 1. Convenția privind munca forțată, 1930 (nr. 29) (Convenție fundamentală) ratificată prin Legea nr. 610-XIV din 01.10.1999, care prevede că în sensul acestei convenții, termenul de muncă forțată sau obligatorie nu include: orice lucrare sau serviciu solicitat oricărei persoane ca urmare a unei condamnări în justiție, cu condiția că lucrarea sau serviciul respectiv să fie efectuat sub supravegherea și controlul unei autorități publice și că persoana respectivă să nu fie angajată de către sau pusă la dispoziția persoanelor fizice, companiilor sau asociațiilor private, în contextul prevederilor art.12 din Legea 300/2017 din proiect;	Totodată, precizăm că proiectul a fost modificat în sensul menținerii redacției actuale din art. 234 referitoare la caracterul neobligatoriu al muncii condamnatului.
--	---	--

		2. Convenția asupra abolirii muncii forțate (nr. 105) din 25.06.1991 (Convenție fundamentală), ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr. 707-XII din 10.09.1991, în contextul prevederilor art. 234 din Codul de executare din proiect, care obligă persoanele condamnate să muncească în perioada detenției. Prin prisma tuturor propunerilor enunțate în prezentul aviz, precum și reieșind din rigorile precitate, se propune revizuirea proiectului și expunerea opiniei Organizației Internaționale a Muncii.	
Avocatul Poporului	16.	Încadrarea în muncă a deținuților, la fel și garanțiile sociale sunt subiectele des abordate în exercitarea mandatului Ombudsmanului. Pe acest teren sunt apreciable eforturile statului de facilitare a muncii deținuților, în special posibilitatea includerii în stagiul de cotizare a perioadei de muncă realizate în timpul executării pedepsei închisorii, problemă anterior evocată de Avocatul Poporului. În rezultatul analizei, din oficiu, a proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative, relaționate facilitării locurilor de muncă pentru persoanele condamnate, care execută o pedeapsă privativă de libertate sau a celor eliberate din locurile de detenție, au fost reliefate unele observații redată mai jos. Codul de Executare al Republicii Moldova nr. 443/2004 1. La art. 211¹ introdus prin proiectul de lege, propunem revizuirea alin. (4) care dispune alimentarea contului de peculiu cu o sumă maximă lunară ce constituie cel mult 10% din cuantumul salariul minim pe țară. Totuși, suma de 500 de lei puțin probabil va contribui la ameliorarea semnificativă a situației financiare a deținutului, în special a grupurilor vulnerabile, îngrădindu-le drepturile de acces la justiție, asistență medicală. De exemplu formularea unei cereri de chemare în judecată sau orice alte acțiuni procesuale, eliberarea copiilor de pe documente, întrevederile de lungă durată, asistența medicală din cont propriu (în special investigațiile, intervențiile stomatologice), transferurile la solicitarea condamnatului (transport, pază, escortă pentru participare la înmormântare), precum și alte cheltuieli pentru accesarea serviciilor poștale implică costuri ce nu ar putea fi acoperite din suma livrată la contul de peculiu. În rezultat, condamnații	Nu se acceptă Limitarea sumei de bani care poate primi o persoană în detenție este necesară pentru a exclude influența necorespunzătoare a așa numitor „lideri informali” din rândul condamnaților, care, utilizând mijloacele financiare aflate pe contul său de peculiu, pot „tranzacționa” diferite înțelegeri cu condamnații care au un venit modest sau nu au niciun venit în detenție, pentru a presta diferite servicii. Utilizarea nelimitată a mijloacelor financiare în detenție are efecte nefavorabile, încurajând astfel existența „subculturii criminale” în mediul penitenciar. Suma propusă pentru a fi posibil de suplinit din exterior a fost calculată astfel încât să fie suficientă pentru a permite condamnatului să procure în detenție un asortiment de bunuri

	vor fi limitați în exercitarea unor drepturi importante pentru demnitatea și valoarea lor inerentă în calitate de ființe umane. Venim cu sugestia de a majora procentul admisibil cu care poate fi alimentat contul de peculiu al condamnatului sau completarea cu un alineat suplimentar ce va include excepții, adică situații când contul poate fi alimentat cu o sumă mai mare decât 10% din cuantumul salariul minim pe țară, cel puțin până la garantarea locurilor de muncă pentru toți condamnații.	minim-necesar pentru o lună, fără a afecta necesitățile sale inerente. În orice caz, sumele obținute legal în detenție nu se plafonează și pot fi utilizate în detenție fără a fi limitate.
17.	2. Redacția propusă a art. 236 alin. (1) din Codul de executare instituie o plafonare nejustificată a cuantumului salariului condamnaților – nu poate depăși 50% din salariul minim pe țară stabilit de Guvern. Formula dată este una regresivă în raport cu norma în vigoare care, dimpotrivă, stabilește că salariul lunar al condamnaților nu poate fi mai mic decât salariul minim pe țară, luându-se în considerare indexările și majorările stabilite. Anume cuantumul plăților pentru munca prestată reprezintă o garanție majoră în asigurarea drepturilor salariale ale deținuților. Odată plafonată, retribuirea muncii deținuților va fi lipsită de stabilitate, fiind în aceeași măsură un element demotivant în angajarea lor. Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela) prevăd că trebuie să existe un sistem echitabil de remunerare pentru munca deținuților. Astfel, optăm contra operării modificării respective.	Nu se acceptă A se vedea comentariile de la pct. 10 din tabelul de sinteză.
18.	3. Exprimăm dezacordul cu abrogarea art. 237 prin care condamnaților antrenați la munci remunerate li se garantează dreptul la concediu neremunerat, orientându-ne după Regulile Nelson Mandela ce susțin că organizarea și metodele de muncă în cadrul penitenciarelor trebuie să fie similare, în măsura posibilă, celor aplicate în afara penitenciarelor, astfel încât deținuții să fie pregătiți pentru condițiile unei vieți ocupaționale normale. Aceeași poziție o găsim și în Recomandarea Comitetului de Miniștri ai statelor membre, referitoare la regulile penitenciare europene REC 2006 (2). În lipsa unei perioade de recreere ce ar putea fi utilizată, în unele cazuri, pentru activități în afara penitenciarului, condamnaților li se diminuează posibilitățile de resocializare. În cauza Boulois împotriva Luxemburgului² Curtea a susținut că o resocializare era esențială pentru protejarea dreptului său de a duce o viață privată socială și de a își dezvolta	Precizare În partea ce ține de abrogarea art. 237, acestea este necesar de a exclude caracterul special al concediul ce se acordă condamnaților, or, potrivit art. 235 alin. (7) din Codul de executare, timpul de lucru și de odihnă al condamnatului se stabilește în conformitate cu legislația muncii.

		identitatea socială.	
	19.	4. Alineatul (3) al art. 238 este expus în următoarea redacție: În cazul condamnaților la detențiune pe viață, zilele compensate privilegiat se includ în termenul executat al pedepsei în cazul aplicării instituțiilor penale care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei condamnate. Dacă în cazul instituțiilor penale care ușurează pedeapsa imaginea este clară, la bază fiind prevederile Codului Penal (art. 901 -96), atunci sintagma în alt mod, ameliorează situația persoanei condamnate este foarte vagă și nu conturează situații concrete care ar cădea sub incidența normei date. Pledăm pentru reformularea cuprinsului alin. (3) pentru a evita situații de incertitudine la aplicarea normei juridice, fie prin stabilirea unei liste exhaustive de situații care ar ameliora situația persoanei condamnate, fie prin excluderea sintagmei în alt mod, ameliorează situația persoanei condamnate.	Nu se acceptă În raport cu de condamnării la detențiune pe viață nu poate fi aplicat mecanismul compensării privilegiate a zilelor de muncă, în forma clasică a acestuia. Or, condamnaților respectivi nu le poate fi redus termenul de executare a pedepsei. Unica soluție fezabilă în raport cu condamnării la detențiune pe viață constă în luarea în calcul a zilelor lucrate în cazul aplicării instituțiilor penale care ușurează executarea pedepsei.
Consiliul pentru egalitate	21.	Consiliul atrage atenția asupra modificărilor operate la art. 234 alin. (1) din Codul de executare, prin prevederile Art. II pct. 6 din proiect, ce stabilesc că pe perioada detenției persoanele condamnate au obligația de a munci, cu excepția cazurilor de antrenare în activități de instruire profesională, în învățământ sau de incapacitate de muncă pe motiv de sănătate. În privința raporturilor de muncă ale condamnaților nu se aplică legislația muncii sau cea care reglementează activitatea de voluntariat și nici prevederile legale cu privire la salariul minim garantat. În acest sens, Consiliul atrage atenția asupra faptului că, în contextul stabilirii obligației de a munci pentru deținuți, precum și având în vedere faptul că în privința raporturilor de muncă ale acestora nu se va aplica legislația muncii și nici prevederile legale cu privire la salariul minim garantat, este necesară stabilirea unor garanții care să asigure condiții normale de prestare a muncii pentru deținuți, în sensul art. 44 alin. (2) lit. b) al Constituției Republicii Moldova. În acest context, Consiliul reamintește Ansamblul de reguli	Precizare Având în vedere că, potrivit art. 235 alin. (7) din Codul de executare, timpul de lucru și de odihnă al condamnatului se stabilește în conformitate cu legislația muncii, nu se consideră necesar de a reglementa separat aceste raporturi, de vreme ce, în continuare, se vor aplica condițiile generale ale legislației muncii. Se consideră rațională reglementarea nomenclatorului muncilor și listei lucrărilor finanțate din bugetul de stat într-un act al Guvernului, precum și

	minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela), ce stipulează că organizarea și metodele de muncă în cadrul penitenciarelor trebuie să fie similare, în măsura posibilă, celor aplicate în afara penitenciarelor, astfel încât deținuții să fie pregătiți pentru condițiile unei vieți ocupaționale normale (Regula 99). De asemenea, Regula 102 prevede că orele de lucru zilnice și săptămânale maxime ale deținuților trebuie să fie stabilite prin lege sau printr-un regulament administrativ, luând în considerație regulile sau cutumele locale privind angajarea salariaților aflați în libertate. Orele stabilite în acest mod trebuie să prevadă o zi liberă pe săptămână și timp suficient pentru studii și alte activități care fac parte din tratamentul și reabilitarea deținuților. Și nu în ultimul rând, prin Regula 103 se statuează că trebuie să existe un sistem echitabil de remunerare pentru munca deținuților. Deși Consiliul notează că potrivit alin. (10) al art. 234 în redacția proiectului, nomenclatorul muncilor și lista lucrărilor finanțate din bugetul de stat, precum și modul de organizare a muncii condamnaților se va aproba de Administrația Națională a Penitenciarelor, considerăm că garanțiile minime privind condițiile de muncă necesită a fi reglementate prin lege. Or, potrivit prevederilor art. 235 alin. (7) ale Codului de executare în vigoare, care urmează a fi abrogate potrivit proiectului examinat, timpul de lucru și de odihnă al condamnatului se stabilește în conformitate cu legislația muncii. În contextul modificărilor propuse, Consiliul recomandă completarea art. 234 din proiect cu prevederi care să stabilească anumite garanții privind timpul de muncă și timpul de odihnă, durată redusă a timpului de muncă pentru condamnații cu dizabilități, durata zilnică maximă a timpului de muncă, concedii și zile nelucrătoare pentru persoanele condamnate care au obligația de a munci, ș.a.	modului de organizare a muncii condamnaților, pentru a fi asigurată o flexibilitate corespunzătoare a naturii relațiilor de muncă ale condamnaților care este în permanentă schimbare. A se vedea comentariile de la pct. 15 din tabelul de sinteză.
22.	În continuare, Consiliul notează că proiectul abrogă prevederile actuale care reglementează durata maximă pentru care deținutul poate fi antrenat la muncă neremunerată (art. 236. alin. (3)), fără ca autorii să indice în nota informativă raționamentele care justifică excluderea acestor garanții. În această privință, Consiliul notează că antrenarea la munci neremunerate și remunerate trebuie să fie organizată în condiții de egalitate, respectându-se	Se acceptă Textul redactat se regăsește la Art. III p. 6.

	un raport echitabil 2 între cuantumul muncii neremunerate și remunerate la care este atras fiecare dintre deținuți. Din aceste considerente, Consiliul solicită menținerea, în cadrul art. 234 în redacția proiectului, a prevederilor privind durata maximă pentru care deținutul poate fi antrenat la muncă neremunerată, precum și completarea cu prevederi care garantează antrenarea deținuților la muncă remunerată în condiții de egalitate.	
23.	Cu referire la Art. II pct. 8 din proiect, care stipulează că articolul 236 alin. (1) va avea următorul cuprins: „Pentru prestarea muncii remunerate condamnatul beneficiază de salariu. Cuantumul salariului condamnatului se stabilește în funcție de complexitatea lucrărilor în care acesta este antrenat și nu poate depăși 50% din salariul minim pe țară stabilit de Guvern, cu excepția condamnaților antrenați la munci în temeiul contractului de prestări servicii, încheiat între instituția penitenciară și persoane fizice sau juridice, unde cuantumul salariului poate să depășească limita maximă stabilită în prezentul alineat, dacă se negociază un quantum mai mare.”, Consiliul menționează că prevederile respective instituie o măsură regresivă pentru care autorii proiectului nu au prezentat în nota informativă considerentele care au sta la baza acesteia. Or, actualmente, art. 236 alin. (1) al Codului de executare prevede că munca condamnaților la pedeapsa închisorii se retribue în conformitate cu legislația muncii, iar salariul lunar al condamnaților nu poate fi mai mic decât salariul minim pe țară, luându-se în considerare indexările și majorările stabilite. Referindu-ne la situația actuală, Consiliul observă că condamnații care execută o muncă beneficiază de un salariu care nu poate fi mai mic decât salariul minim pe țară. Astfel, Consiliul atenționează că asemenea măsuri sunt contrare art. 2 din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale, care prevede obligația statelor de a asigura progresiv, folosind la maximum resursele sale disponibile, exercitarea deplină a drepturilor recunoscute. În Comentariul General nr. 3, Comitetul pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale a statuat cu valoare de principiu că orice măsură retrogresivă, adoptată deliberat de către state în privința oricărui dintre drepturile recunoscute de Pact, trebuie să fie analizată minuțios și justificată în deplinătate.	Nu se acceptă A se vedea comentariile la pct. 10 din tabelul de sinteză.

		De asemenea, Consiliul relevă că potrivit studiului care a fost utilizat de autori pentru fundamentarea mai multor reglementări din proiect, creșterea salariilor pentru deținuți constituie unul din factorii care ar stimula productivitatea muncii în instituțiile penitenciare în comparație cu industriile similare din afara penitenciarului, iar salariile mici afectează productivitatea acestora. De asemenea, Consiliul reține că prevederile proiectului instituie o situație de diferențiere în materie de remunerare a condamnaților în dependență de faptul dacă aceștia vor realiza o muncă remunerată în temeiul contractului de prestări servicii, încheiat între instituția penitenciară și persoanele fizice sau juridice sau dacă vor realiza o muncă remunerată prin prestarea serviciilor cu caracter gospodăresc, necesare instituției penitenciare. Totodată, Consiliul notează că potrivit art. 183 al Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal al României, veniturile realizate din prestări de servicii nu pot fi mai mici decât salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată, iar activitățile de producție în regie proprie, realizate în secții, ateliere, precum și munca prestată în cadrul lucrărilor de investiții și reparații capitale sunt remunerate pe bază de tarife diferențiate pe categorii de activități, dar nu mai puțin decât nivelul salariului de bază minim brut pe țară. Din considerentele expuse, Consiliul solicită excluderea alin. (1) din cadrul pct. 8 al proiectului examinat, cu păstrarea normei actuale de la art 236 alin. (1) Cod de executare: „Salariul lunar al condamnaților nu poate fi mai mic decât salariul minim pe țară, luându-se în considerare indexările și majorările stabilite.”	
Consiliul Concurenței	24.	Conform lit. d) alin. (3) al art. 12 din Legea cu privire la sistemul administrației penitenciare nr. 300/2017 Art. IV, din proiect, instituțiile din cadrul sistemului administrației penitenciare au dreptul să încheie contracte de achiziții publice cu drept exclusiv cu alte instituții publice. Cu privire la norma dată, relevăm faptul că de către autor nu au fost prezentate argumentări întemeiate privind necesitatea acordării dreptului instituțiilor penitenciare de a încheia contracte de achiziții publice cu drept exclusiv cu alte instituții publice, în așa mod, ar putea fi avantajată	Precizare Norma propusă la art. 12 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 300/2017, nu instituie vreun caracter exclusiv al instituțiilor penitenciare de a încheia contracte de achiziții publice cu alte autorități contractante, ci enumeră

		neîntemeiat activitatea economică a întreprinderii penitenciare în detrimentul altor agenți economici care prestează servicii sau activități economice echivalente.	modalitatea de realizare a activității economice prin încheierea de astfel de contracte în condiții generale.
	25.	Conform alin. (7) al art. 12 din Legea cu privire la sistemul administrației penitenciare nr. 300/2017, Art. IV din proiect, bunurile obținute în urma activității economice din sistemul administrației penitenciare se utilizează, în scopuri interne ale sistemului sau, după caz, pot fi comercializate persoanelor fizice și juridice, inclusiv altor instituții și autorități publice. În acest sens, prin comercializarea bunurilor obținute în urma activității economice din sistemul administrației penitenciare pentru persoane fizice, juridice sau altor instituții și autorități publice, întreprinderile penitenciare vor concura direct cu alte întreprinderi care desfășoară activități economice și comerț pe aceeași piață la prețuri liber negociate și stabilite în acord cu principiul de bază al concurenței. Ca excepție de la principiul de bază al concurenței, prețul de comercializare a produselor realizate în urma activităților întreprinderilor penitenciare va fi reglementat și va fi stabilit în conformitate cu metodologia aprobată prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor. Respectiv, proiectul Metodologiei de stabilire a prețurilor pentru comercializare a produselor care va sta la baza calculării acestora, urmează a fi prezentat de către Administrația Națională a Penitenciarelor spre avizare către Consiliul Concurenței, întrucât va viza activitatea economică a întreprinderilor penitenciare.	Se acceptă În procesul de avizare și consultare publică a cadrului normativ conex va fi implicat și Consiliul Concurenței.
	26.	Art. 12 din Legea cu privire la sistemul administrației penitenciare nr. 300/2017 stabilește scutirea persoanelor fizice și juridice care creează locuri de muncă pentru antrenarea la muncă a condamnaților în cadrul instituțiilor sistemului administrației penitenciare precum și cele care prestează servicii pentru alimentarea personalului penitenciar de la plata chiriei utilajului și/sau a spațiilor utilizate în acest scop, inclusiv a spațiilor pentru depozitarea produselor și a materiei prime, aflate în gestiunea instituțiilor respective.	Precizare Scutirea de plata chiriei utilajului și/sau a spațiilor utilizate în acest scop, inclusiv a spațiilor pentru depozitarea producției și a materiei prime, aflate în gestiunea instituțiilor penitenciare nu este o propunere nouă, formulată în

Ministerul Finanțelor		Conform pct. 17 din Comunicarea Comisiei Europene privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționată la articolul 107 alin.(1) din Tratatul de funcționare a Uniunii Europene, activitățile de organizare, finanțare și executare a pedepselor cu închisoare sunt prerogative de putere publică cu excepția cazului în care se introduc mecanisme de piață. Astfel, în cazul în care întreprinderile penitenciare vor desfășura activitate economică, măsurile de sprijin de scutire de la plata chiriei utilajului și/sau a spațiilor utilizate în acest scop, inclusiv a spațiilor pentru depozitarea produselor și a materiei prime, aflate în gestiunea instituțiilor penitenciare stabilite în proiect, ar putea prezenta semne de măsuri de sprijin reglementate de Legea cu privire la ajutorul de stat nr. 139/2012. Respectiv, furnizorul/inițiatorul urmează să asigure respectarea normelor materiale și procedurale stabilite de Legea 139/2012 cu privire la ajutorul de stat, după caz, să notifice ajutorul de stat dacă valoarea măsurii de sprijin va depăși pragul de 5 milioane de lei per beneficiar, să asigure respectarea regulilor de cumulare pentru ajutorul de minimis dacă acestea vor fi calificate ca ajutor de minimis definit de art. 3 din Legea nr. 139/2012 și să raporteze măsurile de sprijin acordate.	contextul prezentului proiect de lege. Subliniem că această scutire este prevăzută în prezent la art. 12 alin. (4) din Legea nr. 300/2017. Prin prezentul proiect, se intenționează majorarea termenului de acordare a spațiilor în comodat, pentru a atrage mai mulți potențiali investitori, ținând cont de starea deplorabilă a bunurilor aflate în gestiunea sistemului administrației penitenciare, care necesită o întreținere cuvenită.
	27.	Conform alin.(9) al art. 12 din Art. IV din proiect, pentru desfășurarea, pe teritoriul instituției penitenciare, a activității de comerț, de către unitățile de comerț ambulant de tip gheretă, cu scopul aprovizionării deținuților cu bunuri admise în instituțiile penitenciare, precum și pentru prestarea serviciilor de alimentație pentru personalul penitenciar, Administrația Națională a Penitenciarelor are dreptul să selecteze comercianții în bază de concurs. În acest sens, pentru a asigura evitarea cazurilor de avantajare neîntemeiată a unor întreprinderi față de alte întreprinderi la organizarea concursurilor de selectare a comercianților, considerăm necesar a completa prevederea de la alin.(9) al art. 12 Art. IV din proiect, după textul „în baza de concurs” cu textul: „deschis tuturor părților interesate, prin aplicarea unor cerințe de participare nediscriminatorii și transparente”.	Se acceptă Textul completat se regăsește la Art. IV p. 1.
	28.	La art. II pct. 8 alin. (1¹) din proiect, propunem expunerea primului enunț, în următoarea redacție : „Instituția penitenciară asigură plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat la bugetul asigurărilor sociale de	Se acceptă Textul pct. 8 alin. (1¹) din proiect a fost reformulat reieșind

	stat afferent plăților de retribuire a muncii condamnaților, calculate lunar, precum și declararea acestora către Serviciul Fiscal de Stat.”. Modificarea propusă are drept scop stabilirea certă a obligației instituției penitenciare de achitare și declarare a contribuțiilor de asigurări sociale aferente plăților de retribuire a muncii condamnaților.	din propunerea formulată de Casa Națională de Asigurări Sociale. A se vedea p. 1 din prezenta sinteză.
29.	La art. II pct.8, menționăm că urmează a fi clarificat mecanismul, prin care vor fi virate contribuțiile de asigurări sociale către bugetul asigurărilor sociale de stat, precum și procedura de includere în stagiul de cotizare a perioadelor contributive ale condamnaților care sunt antrenați la muncă în temeiul contractului de prestări servicii.	Precizare Mecanismul respectiv nu constituie obiect de reglementare al prezentului proiect. Totuși, în procesul de modificare a cadrului normativ conex, se va ține cont de această propunere.
30.	La art. IV pct. 1 din proiect, art. 12 alin. (5) din Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare, de expus în următoarea redacție: „(5) În cazul contractelor de prestare a serviciilor de forță de muncă, persoana fizică sau juridică, care achiziționează aceste servicii, suplimentar sumei de retribuire a muncii condamnatului, transferă pe contul instituției penitenciare o sumă echivalentă cu 20% din suma respectivă, pentru organizarea muncii condamnaților, precum și suma contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii calculate la plata de retribuire a muncii condamnaților”. Propunerea expusă urmărește stabilirea obligației certe a entităților, care vor achiziționa serviciile prestate, la transferul plăților către instituția penitenciară.	Se acceptă Textul redactat se regăsește la Art. IV p. 1.
31.	Propuneri din avizul Ministerului Finanțelor, recepționate la etapa consultării Analizei impactului de fundamentare: La art. III, menționăm că Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice este un act național armonizat cu legislația Uniunii Europene, prin care se asigură transpunerea Directivei 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice. Cu privire la propunerea de modificare și completare a art.5 alin. (1) lit. k) din Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice, comunicăm că această excepție de neaplicabilitate nu este prevăzută în Secțiunea 3 „Excluderi”	Se acceptă Proiectul actual nu prevede reglementari privind modificarea Legii nr. 131/2015, anterioarele prevederi cu referire la modificarea legii menționate au fost excluse urmare a procedurii de consultare a AIR-lui cu Ministerul Finanțelor.

	(art. 7 - 12) din Capitolul I al Directivei 2014/24/UE. Astfel, lit. k) transpune art. 11 „Contracte de servicii atribuite pe baza unui drept exclusiv” al Directivei, care exceptează de la aplicare doar contractele de servicii. În plus, modificarea menționată nu aduce îmbunătățiri adiționale versiunii actuale a legislației în domeniul achizițiilor publice, iar introducerea modificărilor privind aplicarea excepției legislative la contractele de achiziții de bunuri și lucrări va afecta nivelul de armonizare realizat atât al cadrului primar în domeniul achizițiilor publice, cât și al cadrului subsidiar. În context, la alin. (1) art. IV din proiect, care propune completarea art. 12 alin. (3), lit. d) cu propoziția „precum și să încheie contracte de achiziții publice cu drept exclusiv cu alte instituții publice” nu este considerată necesară. Acest lucru se datorează faptului că aceste norme sunt prevăzute în Legea nr.131/2015 privind achizițiile publice, care reglementează principiile achizițiilor publice, subiecții, totalitatea raporturilor juridice apărute în procesul de atribuirea a contractelor de achiziție publică. Adițional, subliniem faptul că în Raportul Comisiei Europene, elaborat în baza Contribuției Republicii Moldova la Pachetul de extindere a Comisiei Europene pentru anul 2023 la Capitolul 5 „Achiziții Publice”, Comisia Europeană îndeamnă Republica Moldova să adopte măsuri eficiente pentru reducerea volumului achizițiilor publice, care nu se încadrează în prevederile Legii privind achizițiile publice. În acest context, accentuăm importanța acțiunilor de implementare a recomandărilor Comisiei Europene, care monitorizează cu strictețe excepțiile de neaplicabilitate. Reieșind din cele expuse, Ministerul Finanțelor informează că nu susține conceptual modificările asupra Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice.	
32.	La art. IV, cu referință la modificările propuse la pct.2, cu privire la indemnizația lunară achitată personalului instituțiilor penitenciare care este implicat în activități de organizare a muncii deținuților, menționăm că, instituirea acesteia nu poate fi acceptată, dat fiind faptul că escortarea deținuților este o atribuție de serviciu stabilită prin lege angajaților instituțiilor penitenciare.	Nu se acceptă Scopul principal al proiectului de lege este crearea condițiilor pentru antrenarea unui număr cât mai mare de persoane deținute la munci remunerate.

		Astfel, prin proiectul de lege se intenționează atât dezvoltarea industriei proprii, cât și atragerea investitorilor și angajatorilor externi. Toate aceste acțiuni presupun eforturi suplimentare pentru personalul penitenciar, activitatea principală a căruia nu presupune organizarea muncii deținuților, ci lucru cu persoanele deținute. Percepția că organizarea muncii deținuților se rezumă numai la escortarea deținuților este una învechită, or, în prezent, ponderea cea mai mare a lucrărilor la care sunt antrenate persoanele deținute sunt lucrările de procesare internă, ce nu implică activitatea de escortare, însă necesită un efort considerabil pentru organizarea muncii, astfel încât condamnații să asigure randamentul necesar al activității desfășurate. Pe lângă acestea, crearea producției proprii va implica eforturi considerabile din partea personalului penitenciar, iar în lipsa vreunui instrument de motivare, scopul scontat al proiectului nu va fi atins. Reiterăm că crearea
--	--	--

		Fondului de organizare a muncii penitenciare nu implică costuri suplimentare din bugetul de stat.
	33. Cu privire la Nota informativă: Potrivit Notei informative, atribuirea competențelor sistemului administrației penitenciare de a dispune și efectua monitorizarea electronică a deținuților, externalizarea serviciilor de reabilitare a condamnaților și subvenționarea agenților economici care angajează condamnați ce execută pedepse private de libertate, vor genera cheltuieli suplimentare din bugetul de stat în sumă de 17,5 milioane de lei. În acest context, menționăm că planificarea și alocarea resurselor publice se efectuează în strânsă legătură cu prioritățile Guvernului și obiectivele politicii bugetar-fiscale pe termen mediu. Astfel, este de menționat, că mijloace financiare pentru implementarea prevederilor date nu sunt prevăzute în buget pentru anul 2024 și, respectiv, va necesita alocații suplimentare, ceea ce contravine prevederilor art.17 alin.(2) din Legea nr.181/2014, potrivit căreia pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și/sau majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget. Prin urmare, luând în considerare esența subiectului abordat referitor la modificarea Legii nr. 105/2018 și a mecanismului de virare a contribuțiilor de asigurări sociale către bugetul asigurărilor sociale de stat și includerea în stagiul de cotizare a perioadei contributive a condamnaților, se impune necesitatea expunerii și, după caz, înaintarea propunerilor de intervenție justificată, în vederea soluționării problemelor vizate de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale, care elaborează politici în domeniile respective.	Precizare În partea ce ține de costurile privind monitorizarea electronică a persoanelor deținute, se precizează că dispozitivele de monitorizare vor fi achiziționate în limita bugetului aprobat. În principal, stocul de dispozitive electronice de monitorizare se propune a fi suplinit, cel puțin la etapa inițială, în baza donațiilor din partea partenerilor de dezvoltare ale sistemului administrației penitenciare.
Constatările raportului de expertiză anticorupție ELO24/9920 din 15.08.2024 Centrul Național Anticorupție		
Centrul Național Anticorupție	34. Considerăm că nota de fundamentare conține o justificare suficientă a necesității promovării proiectului de act normativ, însă menționăm despre necesitatea revizuirii acesteia prin prisma cerințelor prevederilor Legii nr.100/2017 (ajustate prin Legea nr. 49 din 21 martie 2024).	Precizare Conform indicației Cămarilor de Stat nr. 18-78-7372 din 04.07.24 cu referire la

		I.5.2. Argumentarea economică-financiară. Conform art.30 lit. d) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota de fundamentare trebuie să conțină „<i>d) analiza impactului de reglementare</i>”. Implementarea în practică a normelor proiectului nu necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat, fapt confirmat și de către autor în nota de fundamentare. Suplimentar, reiterăm necesitatea revizuirii notei de fundamentare prin prisma cerințelor prevederilor Legii nr.100/2017 (ajustate prin Legea nr. 49 din 21 martie 2024).	modalitatea de aplicare a modificărilor la Legea nr. 100/2017, operate prin Legea nr. 49/2024, proiectele anunțate/transmise în avizare conform procedurilor de legiferare aplicate până la data de 5 iulie 2024 vor fi promovate și prezentate spre examinare Guvernului în conformitate cu respectivele proceduri, dar nu mai târziu de 31 ianuarie 2025. Menționăm că proiectul de lege a fost înregistrat în ședința secretarilor generali în data de 3 iunie 2024, respectiv Nota informativă a acestuia va avea structura care era în vigoare până la data de 5 iulie 2024.
--	--	---	---

Secretar de stat

/semnat electronic/

Ruslan LUNGU

TABELUL COMPARATIV
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative
(privind facilitarea locurilor de muncă pentru persoanele condamnate,
care execută o pedeapsă privativă de libertate sau a celor eliberate din locurile de detenție)

CONȚINUTUL NORMEI ÎN VIGOARE	MODIFICAREA PROPUȘĂ	CONȚINUTUL NORMEI DUPĂ MODIFICARE
Art. I. – modificări la Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi		
Articolul 36¹. Antreprenoriatul social [...] 4. Constituie activități de antreprenoriat social activitățile din domeniile orientate spre: a) crearea locurilor de muncă și încadrarea, în mod prioritar, a persoanelor din categoriile defavorizate ale populației; b) protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități și ale familiilor lor în scopul incluziunii sociale a acestora; c) promovarea posibilităților de încadrare a persoanelor din categoriile defavorizate ale populației prin realizarea serviciilor de intermediere a muncii, de informare și consiliere profesională, de orientare și formare profesională, de consultanță și asistență la inițierea unei activități de întreprinzător; d) realizarea activităților care să contribuie la implementarea politicilor publice de dezvoltare regională, inclusiv reducerea dezechilibrelor dintre nivelurile de dezvoltare social-economică în regiuni și în interiorul lor, consolidarea oportunităților financiare, instituționale și umane pentru dezvoltarea social-economică a regiunilor, susținerea activității autorităților administrației publice locale și a colectivităților locale, orientată spre dezvoltarea	La articolul 36¹ pct. 4 se completează cu litera l) următorul cuprins: „l) angajarea în câmpul muncii a persoanelor care execută o pedeapsă privativă de libertate sau a celor eliberate din locurile de detenție în primele 6 luni de la eliberare.”.	Articolul 36¹. Antreprenoriatul social [...] 4. Constituie activități de antreprenoriat social activitățile din domeniile orientate spre: a) crearea locurilor de muncă și încadrarea, în mod prioritar, a persoanelor din categoriile defavorizate ale populației; b) protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități și ale familiilor lor în scopul incluziunii sociale a acestora; c) promovarea posibilităților de încadrare a persoanelor din categoriile defavorizate ale populației prin realizarea serviciilor de intermediere a muncii, de informare și consiliere profesională, de orientare și formare profesională, de consultanță și asistență la inițierea unei activități de întreprinzător; d) realizarea activităților care să contribuie la implementarea politicilor publice de dezvoltare regională, inclusiv reducerea dezechilibrelor dintre nivelurile de dezvoltare social-economică în regiuni și în interiorul lor, consolidarea oportunităților financiare, instituționale și umane pentru dezvoltarea social-economică a regiunilor, susținerea activității autorităților administrației

social-economică a localităților și coordonarea interacțiunii lor cu strategiile și programele naționale, de sector și regionale de dezvoltare; e) prestarea și dezvoltarea serviciilor sociale, precum și spre asigurarea sustenabilității financiare în vederea dezvoltării și extinderii serviciilor sociale; f) promovarea activităților de protecție a mediului; g) gestionarea deșeurilor în scopul reducerii acestora și reintroducerii lor maxime în circuitul economic, precum și în scopul prevenirii poluării mediului; h) promovarea activităților de protecție a patrimoniului național; i) realizarea activităților de turism și sport în scopul recreerii și al socializării; j) realizarea activităților extrașcolare; k) realizarea activităților din domeniile educației, culturii, ocrotirii sănătății, protecției și asistenței sociale, a celor ce țin de creșterea bunăstării și dezvoltarea comunitară, dacă aceste activități sînt îndreptate exclusiv spre consolidarea coeziunii economice și sociale și creșterea incluziunii sociale. [...]		publice locale și a colectivităților locale, orientată spre dezvoltarea social-economică a localităților și coordonarea interacțiunii lor cu strategiile și programele naționale, de sector și regionale de dezvoltare; e) prestarea și dezvoltarea serviciilor sociale, precum și spre asigurarea sustenabilității financiare în vederea dezvoltării și extinderii serviciilor sociale; f) promovarea activităților de protecție a mediului; g) gestionarea deșeurilor în scopul reducerii acestora și reintroducerii lor maxime în circuitul economic, precum și în scopul prevenirii poluării mediului; h) promovarea activităților de protecție a patrimoniului național; i) realizarea activităților de turism și sport în scopul recreerii și al socializării; j) realizarea activităților extrașcolare; k) realizarea activităților din domeniile educației, culturii, ocrotirii sănătății, protecției și asistenței sociale, a celor ce țin de creșterea bunăstării și dezvoltarea comunitară, dacă aceste activități sînt îndreptate exclusiv spre consolidarea coeziunii economice și sociale și creșterea incluziunii sociale; l) angajarea în câmpul muncii a persoanelor care execută o pedeapsă privativă de libertate sau a celor eliberate din locurile de detenție în primele 6 luni de la eliberare. [...]
Art. II. – modificări la Legea nr. 547/2003 asistenței sociale		

Articolul 1. Noțiuni de bază [...] <i>persoană și familie defavorizată</i> - persoană și familie socialmente vulnerabile, aflate în situații care împiedică activitatea normală a acestora din punct de vedere economic, educativ, social etc.; [...]	La articolul 1 noțiunea „<i>persoană și familie defavorizată</i>”, se completează cu textul: „ , inclusiv persoana eliberată din locurile de detenție în primele 6 luni de la eliberare;”.	Articolul 1. Noțiuni de bază [...] <i>persoană și familie defavorizată</i> - persoană și familie socialmente vulnerabile, aflate în situații care împiedică activitatea normală a acestora din punct de vedere economic, educativ, social etc., inclusiv persoana eliberată din locurile de detenție în primele 6 luni de la eliberare; [...]
Art. III. – modificări la Codul de executare al Republicii Moldova		
Articolul 198. Lăsarea condamnaților la pedeapsa închisorii în izolatoarele de urmărire penală (1) Pentru executarea lucrărilor de deservire gospodărescă în izolatoarele de urmărire penală sînt lăsate, cu acordul lor scris și la decizia șefului izolatorului de urmărire penală, persoanele condamnate cărora li s-a stabilit executarea pedepsei într-un penitenciar de tip semiînchis și, în cazurile prevăzute de Statutul executării pedepsei de către condamnați, persoanele condamnate pentru prima dată la pedeapsa închisorii pe un termen de pînă la 7 ani cărora li s-a stabilit executarea pedepsei într-un penitenciar de tip închis. Condamnații lăsați în izolatorul de urmărire penală execută pedeapsa în condițiile prevăzute pentru regimul comun al penitenciarului de tip semiînchis sau, după caz, închis. [...]	La articolul 198 alineatul (1), textul „pentru prima dată” se exclude.	Articolul 198. Lăsarea condamnaților la pedeapsa închisorii în izolatoarele de urmărire penală (1) Pentru executarea lucrărilor de deservire gospodărescă în izolatoarele de urmărire penală sînt lăsate, cu acordul lor scris și la decizia șefului izolatorului de urmărire penală, persoanele condamnate cărora li s-a stabilit executarea pedepsei într-un penitenciar de tip semiînchis și, în cazurile prevăzute de Statutul executării pedepsei de către condamnați, persoanele condamnate pentru prima dată la pedeapsa închisorii pe un termen de pînă la 7 ani cărora li s-a stabilit executarea pedepsei într-un penitenciar de tip închis. Condamnații lăsați în izolatorul de urmărire penală execută pedeapsa în condițiile prevăzute pentru regimul comun al penitenciarului de tip semiînchis sau, după caz, închis. [...]
Articolul 205. Deținerea separată a condamnaților în penitenciare (1) În penitenciare se dețin separat: a) femeile - de bărbați;	La articolul 205 alineatul (1) litera i), textul „fără escortă sau însoțire” se substituie cu textul „neînsoțiți în afara penitenciarului”.	Articolul 205. Deținerea separată a condamnaților în penitenciare (1) În penitenciare se dețin separat: a) femeile - de bărbați;

b) minorii - de adulți; c) persoanele aflate sub arest preventiv - de condamnați; d) persoanele condamnate pentru prima dată - de persoanele condamnate care anterior au executat pedeapsa închisorii și care au antecedente penale nestinse; h) condamnații care, în virtutea funcțiilor ocupate anterior, pot fi amenințați cu răzbunarea - de ceilalți condamnați; i) condamnații care beneficiază de dreptul de a se deplasa fără escortă sau însoțire - de ceilalți condamnați. [...]		b) minorii - de adulți; c) persoanele aflate sub arest preventiv - de condamnați; d) persoanele condamnate pentru prima dată - de persoanele condamnate care anterior au executat pedeapsa închisorii și care au antecedente penale nestinse; h) condamnații care, în virtutea funcțiilor ocupate anterior, pot fi amenințați cu răzbunarea - de ceilalți condamnați; i) condamnații care beneficiază de dreptul de a se deplasa fără escortă sau însoțire neînsoțiți în afara penitenciarului - de ceilalți condamnați. [...]
	Se completează cu articolul 211¹ cu următorul cuprins: „Articolul 211¹. Contul de peculiu al condamnatului (1) Fiecare condamnat dispune de cont de peculiu, prin intermediul căruia, în perioada executării pedepsei, se efectuează operațiuni de plată conform prevederilor legale. (2) Mijloacele bănești obținute din munca prestată de condamnat în perioada executării pedepsei se transferă la contul de peculiu al acestuia. (3) La cererea condamnatului, la contul său de peculiu pot fi transferate: pensia, indemnizațiile sau alte plăți sociale, mijloacele bănești obținute în baza unei hotărâri judecătorești sau moștenite în procedură succesorală.	Articolul 211¹. Contul de peculiu al condamnatului (1) Fiecare condamnat dispune de cont de peculiu, prin intermediul căruia, în perioada executării pedepsei, se efectuează operațiuni de plată conform prevederilor legale. (2) Mijloacele bănești obținute din munca prestată de condamnat în perioada executării pedepsei se transferă la contul de peculiu al acestuia. (3) La cererea condamnatului, la contul său de peculiu pot fi transferate: pensia, indemnizațiile sau alte plăți sociale, mijloacele bănești obținute în baza unei hotărâri judecătorești sau moștenite în procedură succesorală. (4) Contul de peculiu poate fi alimentat din alte surse decât cele prevăzute la alin. (2) și (3), cu o sumă lunară ce nu poate depăși 10% din

	(4) Contul de peculiu poate fi alimentat din alte surse decât cele prevăzute la alin. (2) și (3), cu o sumă lunară ce nu poate depăși 10% din cuantumul salariului minim pe țară stabilit de Guvern pentru anul respectiv. (5) Condamnatul poate transfera banii acumulați din contul său de peculiu altor persoane cu condiția ca soldul contului de peculiu să nu fie mai mic decât suma echivalentă unui salariu mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul în curs. (6) Aprobarea transferului de mijloace bănești, prevăzut la alin. (5), se efectuează cu avizul Administrației Naționale a Penitenciarelor , cu excepția cazului de transfer către soț/soție sau rude de până la gradul II.”.	cuantumul salariului minim pe țară stabilit de Guvern pentru anul respectiv. (5) Condamnatul poate transfera banii acumulați din contul său de peculiu altor persoane cu condiția ca soldul contului de peculiu să nu fie mai mic decât suma echivalentă unui salariu mediu lunar pe economie, prognozat pentru anul în curs. (6) Aprobarea transferului de mijloace bănești, prevăzut la alin. (5), se efectuează cu avizul Administrației Naționale a Penitenciarelor , cu excepția cazului de transfer către soț/soție sau rude de până la gradul II.
Articolul 216. Deplasarea condamnaților fără escortă sau însoțire (1) Condamnatului care execută pedeapsa închisorii în regim comun ori în regim de resocializare sau care este lăsat să execute lucrări de deservire gospodărească în penitenciar i se poate acorda dreptul de deplasare fără escortă sau însoțire în afara penitenciarului dacă a executat cel puțin 1/3 din termenul pedepsei, este caracterizat pozitiv și conform recomandărilor psihologului poate beneficia de acest drept și dacă aceasta o cere specificul muncilor în care este antrenat. (2) Dreptul la deplasare fără escortă sau însoțire în afara penitenciarului se acordă condamnatului prin dispoziția scrisă a șefului penitenciarului. Șeful penitenciarului stabilește orarul și itinerarul deplasărilor condamnaților.	Articolul 216 va avea următorul cuprins: „Articolul 216. Dreptul condamnatului de a se deplasa neînsoțit în afara penitenciarului (1) Dreptul de a se deplasa neînsoțit în afara penitenciarului poate fi acordat condamnatului aflat în regim de resocializare, dacă a executat cel puțin 1/3 din termenul pedepsei stabilit în sentință, prezintă risc de evadare mediu sau redus și dacă specificul muncilor în care este antrenat sau al instruirii în care este încadrat impune acest lucru. (2) Dreptul de a se deplasa neînsoțit în afara penitenciarului se acordă condamnatului prin dispoziția scrisă a directorului penitenciarului, care aprobă orarul și itinerarul deplasărilor condamnaților.	Articolul 216. Dreptul condamnatului de a se deplasa neînsoțit în afara penitenciarului (1) Dreptul de a se deplasa neînsoțit în afara penitenciarului poate fi acordat condamnatului aflat în regim de resocializare, dacă a executat cel puțin 1/3 din termenul pedepsei stabilit în sentință, prezintă risc de evadare mediu sau redus și dacă specificul muncilor în care este antrenat sau al instruirii în care este încadrat impune acest lucru. (2) Dreptul de a se deplasa neînsoțit în afara penitenciarului se acordă condamnatului prin dispoziția scrisă a directorului penitenciarului, care aprobă orarul și itinerarul deplasărilor condamnaților. (3) Condamnații care beneficiază de dreptul de a se deplasa neînsoțiți în afara penitenciarului

(2¹) Condamnații indicați la alin. (1) care au executat cel puțin 2/3 din termenul pedepsei pot beneficia de dreptul de a se deplasa fără escortă sau însoțire în instituțiile de învățământ superior sau mediu de specialitate pentru participare la sesiune. (3) Este interzisă deplasarea fără escortă sau însoțire în afara penitenciarului a condamnatului care a săvârșit infracțiune ce constituie recidivă periculoasă sau deosebit de periculoasă, condamnatului care a săvârșit infracțiune deosebit de gravă sau excepțional de gravă, condamnatului care are sancțiuni disciplinare nestinse, condamnatului pentru infracțiune intenționată, săvârșită în perioada executării pedepsei, condamnatului bolnav de tuberculoză în formă contagioasă, condamnatului care nu a urmat tratamentul complet al bolii venerice, alcoolismului, toxicomaniei, narcomaniei, condamnatului care suferă de tulburări psihice, ce nu exclud responsabilitatea. (4) Condamnații care beneficiază de dreptul de a se deplasa fără escortă sau însoțire în afara penitenciarului trebuie să fie deținuți în încăperi separate de ceilalți condamnați. Șeful penitenciarului, de comun acord cu autoritățile administrației publice locale, prin dispoziție scrisă, poate permite unor astfel de condamnați să locuiască în cămin, în afara penitenciarului. (5) Comportamentul condamnaților care beneficiază de dreptul de a se deplasa fără escortă sau însoțire în afara penitenciarului se reglementează în Statutul executării pedepsei de către condamnați. (6) În cazul în care condamnatul încalcă regimul din penitenciar, orarul sau itinerarul deplasărilor,	(3) Condamnații care beneficiază de dreptul de a se deplasa neînsoțiți în afara penitenciarului sunt supuși monitorizării electronice sau, după caz, altor forme de supraveghere prevăzute de lege. (4) Condamnații care beneficiază de dreptul de a se deplasa neînsoțiți în afara penitenciarului se dețin în încăperi separate de ceilalți condamnați. Prin dispoziție scrisă a directorului instituției penitenciare, acestor condamnați li se poate permite să locuiască în afara penitenciarului, în spații puse la dispoziție în cadrul sistemului administrației penitenciare sau autorizate în condițiile stabilite de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor. (5) Regulile privind comportamentul condamnaților și procedura de organizare a deplasărilor neînsoțite în afara penitenciarului sunt reglementate prin ordin al directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor. (6) În cazul în care condamnatul încalcă regimul din penitenciar, orarul sau itinerarul deplasărilor, precum și în cazul dispariției necesității de deplasare în afara penitenciarului, directorul instituției penitenciare este în drept să anuleze dispoziția menționată la alin. (2).”.	sunt supuși monitorizării electronice sau, după caz, altor forme de supraveghere prevăzute de lege. (4) Condamnații care beneficiază de dreptul de a se deplasa neînsoțiți în afara penitenciarului se dețin în încăperi separate de ceilalți condamnați. Prin dispoziție scrisă a directorului instituției penitenciare, acestor condamnați li se poate permite să locuiască în afara penitenciarului, în spații puse la dispoziție în cadrul sistemului administrației penitenciare sau autorizate în condițiile stabilite de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor. (5) Regulile privind comportamentul condamnaților și procedura de organizare a deplasărilor neînsoțite în afara penitenciarului sunt reglementate prin ordin al directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor. (6) În cazul în care condamnatul încalcă regimul din penitenciar, orarul sau itinerarul deplasărilor, precum și în cazul dispariției necesității de deplasare în afara penitenciarului, directorul instituției penitenciare este în drept să anuleze dispoziția menționată la alin. (2).
--	--	--

precum și în cazul schimbării specificului muncii sau lucrărilor executate și dispariției necesității deplasării în afara penitenciarului, șeful penitenciarului este în drept să-și anuleze dispoziția privind acordarea dreptului de a se deplasa fără escortă sau însoțire în afara penitenciarului.		
Articolul 218. Contactele cu reprezentanții asociațiilor obștești Administrația penitenciarului favorizează contactele condamnaților cu reprezentanții asociațiilor obștești, care pot acorda asistență medicală, juridică sau psihologică condamnaților, precum și pot contribui la adaptarea și reintegrarea lor socială.	Articolul 218: alineatul unic devine alineatul (1); se completează cu alineatul (2), cu următorul cuprins: „(2) În scopul asigurării reabilitării sociale a condamnaților, administrația penitenciarului este în drept să contracteze serviciile prevăzute la alin. (1), prestate de asociațiile obștești , întreprinderi sociale sau întreprinderi sociale de inserție.”.	Articolul 218. Contactele cu reprezentanții asociațiilor obștești (1) Administrația penitenciarului favorizează contactele condamnaților cu reprezentanții asociațiilor obștești, care pot acorda asistență medicală, juridică sau psihologică condamnaților, precum și pot contribui la adaptarea și reintegrarea lor socială. (2) În scopul asigurării reabilitării sociale a condamnaților, administrația penitenciarului este în drept să contracteze serviciile prevăzute la alin. (1), prestate de asociațiile obștești , întreprinderi sociale sau întreprinderi sociale de inserție.
Articolul 234. Antrenarea la muncă a condamnatului (1) Condamnatul poate fi antrenat la muncă ținându-se seama de starea lui fizică și psihică constatată de către medic. (2) Condamnatul poate fi antrenat la munca social-utilă remunerată în producție, ținându-se cont de aptitudinile lui și, în măsura posibilității, de specialitate. (3) Condamnatul este obligat să execute munci neremunerate. Muncile neremunerate sînt lucrările de îngrijire și amenajare a penitenciarului și a teritoriului, de îmbunătățire a condițiilor de trai și medico-sanitare de deținere. La munca neremunerată	Articolul 234 va avea următorul cuprins: „Articolul 234. Munca condamnaților (1) Pe perioada detenției persoanele condamnate pot fi antrenate la muncă, cu excepția cazurilor de antrenare în activități de instruire profesională, în învățământ sau de incapacitate temporară de muncă. Condamnatul este obligat să execute munci neremunerate. Muncile prestate de condamnați nu constituie relații individuale de muncă în sensul legislației muncii.	Articolul 234. Munca condamnaților (1) Pe perioada detenției persoanele condamnate pot fi antrenate la muncă, cu excepția cazurilor de antrenare în activități de instruire profesională, în învățământ sau de incapacitate temporară de muncă. Condamnatul este obligat să execute munci neremunerate. Muncile prestate de condamnați nu constituie relații individuale de muncă în sensul legislației muncii.. (2) Munca remunerată trebuie să corespundă capacităților fizice, aptitudinilor și, după caz, specialității și/sau pregătirii profesionale a condamnatului.

condamnatul este, de regulă, antrenat în afara orelor de lucru, cel mult 2 ore pe zi, însă nu mai mult de 10 ore pe săptămână. (4) Condamnații care au împlinit vârsta de pensionare și condamnații cu dizabilități severe și accentuate sînt antrenați la muncă la dorință. (5) Lista lucrărilor și funcțiilor pentru exercitarea cărora este interzisă antrenarea condamnaților la pedeapsa închisorii, inclusiv a minorilor și femeilor, se stabilește de Guvern.	(2) Munca remunerată trebuie să corespundă capacităților fizice, aptitudinilor și, după caz, specialității și/sau pregătirii profesionale a condamnatului. (3) Munca condamnaților se clasifică în felul următor: (4) muncă remunerată, realizată în temeiul contractului de prestări servicii, încheiat între instituția penitenciară și persoanele fizice sau juridice; (5) muncă remunerată, realizată prin prestarea serviciilor cu caracter gospodăresc, necesare instituției penitenciare sau prin prestarea serviciilor legate de procesul de producere din cadrul instituției penitenciare, cu excepția muncii stabilite la lit. c); (6) muncă neremunerată, realizată în scopul amenajării și/sau salubrității teritoriului instituției penitenciare; (7) muncă neremunerată, realizată în scopul lichidării consecințelor unei calamități naturale; (8) muncă neremunerată cu caracter de voluntariat, prestată în folosul comunității. (9) La munca neremunerată condamnatul este, de regulă, antrenat în afara orelor de lucru, cel mult 4 ore pe zi. (10) Condamnatul care nu beneficiază de dreptul de a se deplasa neînsoțit în afara	(3) Munca condamnaților se clasifică în felul următor: a) muncă remunerată, realizată în temeiul contractului de prestări servicii, încheiat între instituția penitenciară și persoanele fizice sau juridice; b) muncă remunerată, realizată prin prestarea serviciilor cu caracter gospodăresc, necesare instituției penitenciare sau prin prestarea serviciilor legate de procesul de producere din cadrul instituției penitenciare, cu excepția muncii stabilite la lit. c); c) muncă neremunerată, realizată în scopul îngrijirii și amenajării penitenciarului și a teritoriului, precum și acțiuni de îmbunătățire a condițiilor de trai și medico-sanitare de deținere; d) muncă neremunerată, realizată în scopul lichidării consecințelor unei calamități naturale; e) muncă neremunerată cu caracter de voluntariat, prestată în folosul comunității. (4) La munca neremunerată condamnatul este, de regulă, antrenat în afara orelor de lucru, cel mult 4 ore pe zi. (5) Condamnatul care nu beneficiază de dreptul de a se deplasa neînsoțit în afara penitenciarului este antrenat la muncă în afara penitenciarului cu monitorizare electronică sau sub escortă. (6) Lista lucrărilor și funcțiilor pentru exercitarea cărora este interzisă antrenarea condamnaților la pedeapsa închisorii, inclusiv a minorilor și femeilor, se stabilește de Guvern. (7) Condamnatul poate fi eliberat de la muncă
---	---	--

	penitenciarului este antrenat la muncă în afara penitenciarului cu monitorizare electronică sau sub escortă. (11) Lista lucrărilor și funcțiilor pentru exercitarea cărora este interzisă antrenarea condamnaților la pedeapsa închisorii, inclusiv a minorilor și femeilor, se stabilește de Guvern. (12) Condamnatul poate fi eliberat de la muncă remunerată dacă nu îndeplinește volumul de muncă încredințat, a încălcat disciplina de muncă sau dacă se constată că munca prezintă pericol pentru condamnat ori periclitează securitatea și ordinea interioară a penitenciarului, cu repartizarea la un alt loc de muncă. Încadrarea în muncă și eliberarea de la muncă a condamnatului se efectuează în condițiile prezentului cod și ale Statutului executării pedepsei de către condamnați. (13) Preveniții, condamnații la pedeapsa închisorii în penitenciarele de tip închis sau semiînchis aflați în regim inițial, precum și condamnații la pedeapsa detențiunii pe viață aflați în regim inițial pot fi antrenați în munci remunerate doar în sectorul de detenție sau în ateliere special amenajate în acest scop. (14) Munca condamnaților se organizează și se desfășoară cu respectarea prevederilor Legii securității și sănătății	remunerată dacă nu îndeplinește volumul de muncă încredințat, a încălcat disciplina de muncă sau dacă se constată că munca prezintă pericol pentru condamnat ori periclitează securitatea și ordinea interioară a penitenciarului, cu repartizarea la un alt loc de muncă. Încadrarea în muncă și eliberarea de la muncă a condamnatului se efectuează în condițiile prezentului cod și ale Statutului executării pedepsei de către condamnați. (8) Preveniții, condamnații la pedeapsa închisorii în penitenciarele de tip închis sau semiînchis aflați în regim inițial, precum și condamnații la pedeapsa detențiunii pe viață aflați în regim inițial pot fi antrenați în munci remunerate doar în sectorul de detenție sau în ateliere special amenajate în acest scop. (9) Munca condamnaților se organizează și se desfășoară cu respectarea prevederilor Legii securității și sănătății în muncă nr.186/2008, precum și ale altor acte normative în domeniul securității și sănătății în muncă. (10) Nomenclatorul muncilor, lista lucrărilor finanțate din bugetul de stat, precum și clasificarea muncii și lucrărilor conform complexității atribuțiilor și nivelul de remunerare a acestora se aprobă de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor. .
--	---	--

	în muncă nr.186/2008, precum și ale altor acte normative în domeniul securității și sănătății în muncă. (15) Nomenclatorul muncilor, lista lucrărilor finanțate din bugetul de stat, precum și clasificarea muncii și lucrărilor conform complexității atribuțiilor și nivelul de remunerare a acestora se aprobă de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor.”.	
Articolul 235. Condițiile de antrenare a condamnaților în munci remunerate (1) În funcție de categoria penitenciarului și regimul de detenție, condamnații sînt antrenați în munci remunerate în penitenciare sau în afara acestora, în sectoarele, atelierele de producere sau gospodăriile auxiliare ale penitenciarelor, în lucrările de deservire a instituțiilor penitenciare, la întreprinderile din cadrul sistemului administrației penitenciare, precum și la alte persoane fizice sau juridice indiferent de forma de proprietate. (2) Constituie antrenare în muncă în penitenciar muncile remunerate prestate de către condamnați în celule, nemijlocit pe teritoriul penitenciarului, în sectoarele izolate ale penitenciarului, în atelierele de producere sau în gospodăriile auxiliare aflate pe teritoriul penitenciarului sau în afara acestuia, unde este asigurată paza și supravegherea permanentă. (2¹) Condamnatul poate fi eliberat de la muncă dacă nu îndeplinește volumul de muncă încredințat, a încălcat disciplina de muncă sau dacă se constată că munca prezintă pericol pentru condamnat ori	Articolul 235 se abrogă.	

periclitează securitatea și ordinea interioară a penitenciarului. Încadrarea în muncă și eliberarea de la muncă a condamnatului se efectuează în condițiile prezentului cod și ale Statutului executării pedepsei de către condamnați. (3) Muncile prestate de condamnați nu constituie relații individuale de muncă în sensul legislației muncii. (4) Preveniții, condamnații la pedeapsa închisorii în penitenciarele de tip închis sau semiînchis aflați în regim inițial, precum și condamnații la pedeapsa detențiunii pe viață aflați în regim inițial pot fi antrenați în munci remunerate doar în celule sau în ateliere special amenajate în acest scop. (5) Condamnații enumerați în art.216 alin.(3) din prezentul cod nu pot fi antrenați în munci remunerate în sectoarele izolate ale penitenciarului aflate în afara acestuia și la obiectivele la care nu sînt asigurate paza și supravegherea permanentă a condamnaților. (6) În baza contractului încheiat între administrația penitenciarului și persoane fizice sau juridice, condamnații pot fi antrenați într-o muncă remunerată în afara penitenciarului, în condițiile prevăzute la art.216, 249–251 din prezentul cod. (7) Timpul de lucru și de odihnă al condamnatului se stabilește în conformitate cu legislația muncii. Evidența timpului de muncă se ține conform instrucțiunii aprobate de Administrația Națională a Penitenciarelor. (8) Munca condamnaților se organizează și se desfășoară cu respectarea prevederilor Legii		
--	--	--

securității și sănătății în muncă nr.186-XVI din 10 iulie 2008, ale altor acte normative în domeniul securității și sănătății în muncă.		
Articolul 236. Retribuirea muncii condamnaților (1) Munca condamnaților la pedeapsa închisorii se retribue în conformitate cu legislația muncii. Salariul lunar al condamnaților nu poate fi mai mic decât salariul minim pe țară, luându-se în considerare indexările și majorările stabilite. (2) Cuantumul minim al salariului este garantat condamnaților numai cu condiția executării de către ei a obligațiilor (normelor) de muncă în orele de program stabilite de legislație și de contract. În cuantumul minim al salariului nu se includ suplimentele, sporurile la salariu, premiile, precum și celelalte recompense. (3) Salariul condamnatului se transferă pe contul lui de peculiu. (4) Reținerile din salariul condamnatului în temeiul documentelor executorii nu pot depăși 75% din câștigul lunar. (5) Din salariul condamnatului nu pot fi reținute cheltuielile pentru întreținerea lui în decursul executării pedepsei, inclusiv pentru alimentație, îmbrăcăminte și asistență medicală, cu excepțiile prevăzute în art.232 alin.(6) și art.236¹ alin.(1) din prezentul cod. (6) Condamnații nu răspund pentru pagubele provocate de uzul normal al bunurilor predate în folosință sau pentru cele provenite din riscul normal al muncii.	La articolul 236: alineatul (1), va avea următorul cuprins: „(1) Pentru prestarea muncii remunerate condamnatul beneficiază de salariu. Cuantumul salariului condamnatului se stabilește în funcție de complexitatea lucrărilor în care acestea este antrenat și nu poate depăși 50% din salariul minim pe țară stabilit de Guvern, cu excepția condamnaților antrenați la munci în temeiul contractului de prestări servicii, încheiat între instituția penitenciară și persoane fizice sau juridice, unde cuantumul salariului poate să depășească limita maximă stabilită în prezentul alineat, dacă se negociază un quantum mai mare. Clasificarea muncii și lucrărilor conform complexității atribuțiilor și nivelul de remunerare a acestora se stabilește prin ordinul ministrului justiției.”. se completează cu alineatele (1¹) și (1²) cu următorul cuprins: „(1¹) Instituția penitenciară, la suma salariilor calculate lunar pentru toți condamnații, în modul stabilit la alin. (1), asigură calcularea contribuțiilor de asigurări sociale, declararea și plata acestora la bugetul asigurărilor sociale de stat. În cazul contractului de prestări servicii încheiat între instituția penitenciară și persoanele fizice sau juridice, ultimii la suma de	Articolul 236. Retribuirea muncii condamnaților (1) Munca condamnaților la pedeapsa închisorii se retribue în conformitate cu legislația muncii. Salariul lunar al condamnaților nu poate fi mai mic decât salariul minim pe țară, luându-se în considerare indexările și majorările stabilite. (1) Pentru prestarea muncii remunerate condamnatul beneficiază de salariu. Cuantumul salariului condamnatului se stabilește în funcție de complexitatea lucrărilor în care acestea este antrenat și nu poate depăși 50% din salariul minim pe țară stabilit de Guvern, cu excepția condamnaților antrenați la munci în temeiul contractului de prestări servicii, încheiat între instituția penitenciară și persoane fizice sau juridice, unde cuantumul salariului poate să depășească limita maximă stabilită în prezentul alineat, dacă se negociază un quantum mai mare. Clasificarea muncii și lucrărilor conform complexității atribuțiilor și nivelul de remunerare a acestora se stabilește prin ordinul ministrului justiției. (1¹) Instituția penitenciară, la suma salariilor calculate lunar pentru toți condamnații, în modul stabilit la alin. (1), asigură calcularea contribuțiilor de asigurări sociale, declararea și plata acestora la bugetul asigurărilor sociale de stat. În cazul

(7) Indiferent de mărimea reținerilor, la contul de peculiu al condamnatului se transferă cel puțin 25% din câștigul lunar. (8) Condamnatul poate expedia mijloacele bănești aflate la contul lui de peculiu soțului, unei rude apropiate sau unei alte persoane.	retribuire a muncii calculată lunar pentru toți condamnații, asigură calcularea contribuțiilor de asigurări sociale și transferul lunar al acestora către instituția penitenciară, care va efectua declararea contribuțiilor de asigurări sociale și plata corespunzătoare a acesteia la bugetul asigurărilor sociale de stat în modul și conform reglementărilor stabilite pentru salariați.”. (1²) Perioada pentru care s-au plătit contribuții de asigurări sociale din sumele de retribuire a muncii condamnatului se include în stagiul de cotizare al acestuia, iar sumele de retribuire a muncii condamnatului din care au fost achitate contribuții de asigurări sociale de stat reprezintă venit asigurat.”. alineatul (8) se abrogă.	contractului de prestări servicii încheiat între instituția penitenciară și persoanele fizice sau juridice, ultimii la suma de retribuire a muncii calculată lunar pentru toți condamnații, asigură calcularea contribuțiilor de asigurări sociale și transferul lunar al acestora către instituția penitenciară, care va efectua declararea contribuțiilor de asigurări sociale și plata corespunzătoare a acesteia la bugetul asigurărilor sociale de stat în modul și conform reglementărilor stabilite pentru salariați. (1²) Perioada pentru care s-au plătit contribuții de asigurări sociale din sumele de retribuire a muncii condamnatului se include în stagiul de cotizare al acestuia, iar sumele de retribuire a muncii condamnatului din care au fost achitate contribuții de asigurări sociale de stat reprezintă venit asigurat. (2) Cuantumul minim al salariului este garantat condamnaților numai cu condiția executării de către ei a obligațiilor (normelor) de muncă în orele de program stabilite de legislație și de contract. În cuantumul minim al salariului nu se includ suplimentele, sporurile la salariu, premiile, precum și celelalte recompense. (3) Salariul condamnatului se transferă pe contul lui de peculiu. (4) Reținerile din salariul condamnatului în temeiul documentelor executorii nu pot depăși 75% din câștigul lunar. (5) Din salariul condamnatului nu pot fi reținute cheltuielile pentru întreținerea lui în decursul executării pedepsei, inclusiv pentru
---	--	--

		alimentație, îmbrăcăminte și asistență medicală, cu excepțiile prevăzute în art.232 alin.(6) și art.236¹ alin.(1) din prezentul cod. (6) Condamnații nu răspund pentru pagubele provocate de uzul normal al bunurilor predate în folosință sau pentru cele provenite din riscul normal al muncii. (7) Indiferent de mărimea reținerilor, la contul de peculiu al condamnatului se transferă cel puțin 25% din câștigul lunar. (8) Condamnatul poate expedia mijloacele bănești aflate la contul lui de peculiu soțului, unei rude apropiate sau unei alte persoane.
Articolul 237. Concediile Condamnatul care este antrenat la munci remunerate cel puțin 6 luni are dreptul la concediu neremunerat cu durata de 12 zile calendaristice. Condamnatul care execută pedeapsa într-un penitenciar de tip deschis poate beneficia, pe perioada concediului, de dreptul de a se deplasa în afara penitenciarului.	Articolul 237 se abrogă.	
Articolul 238. Modul de compensare privilegiată a zilelor de muncă (1) Condamnatului care nu încălcă regimul de deținere și îndeplinește conștiincios sarcinile de producție i se pot compensa privilegiat 4 zile din durata pedepsei cu 3 zile de muncă, iar condamnatului antrenat la lucrări subterane sau la lucrări cu condiții grele și nocive de muncă, potrivit listei de munci și profesii aprobate de Guvern - 3 zile din durata pedepsei cu 2 zile de muncă.	Articolul 238 va avea următorul cuprins: „Articolul 238. Modul de compensare privilegiată a zilelor de muncă (1) Condamnatului care prestează muncă remunerată i se compensează privilegiat 4 zile din durata pedepsei cu 3 zile de muncă, iar condamnatului care prestează munci remunerate la lucrări subterane sau la lucrări cu condiții grele și nocive de muncă, potrivit listei de munci și profesii aprobate de Guvern - 3 zile din durata pedepsei cu 2 zile de muncă.	Articolul 238. Modul de compensare privilegiată a zilelor de muncă (1) Condamnatului care prestează muncă remunerată i se compensează privilegiat 4 zile din durata pedepsei cu 3 zile de muncă, iar condamnatului care prestează munci remunerate la lucrări subterane sau la lucrări cu condiții grele și nocive de muncă, potrivit listei de munci și profesii aprobate de Guvern - 3 zile din durata pedepsei cu 2 zile de muncă. (2) Calculul zilelor conform compensării privilegiate a zilelor de muncă se efectuează lunar

(2) Calculul zilelor conform compensării privilegiate a zilelor de muncă se efectuează lunar și se aprobă de către șeful penitenciarului. (3) Compensarea privilegiată a zilelor de muncă nu se aplică în cazul condamnaților la detențiune pe viață.	(2) Calculul zilelor conform compensării privilegiate a zilelor de muncă se efectuează lunar și se aprobă de către directorul instituției penitenciare. (3) În cazul condamnaților la detențiune pe viață, zilele compensate privilegiat se includ în termenul executat al pedepsei în cazul aplicării instituțiilor penale care ușurează executarea pedepsei ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei condamnate. (4) Procedura și condițiile compensării privilegiate a zilelor de muncă se reglementează prin ordin al directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.”.	și se aprobă de către directorul instituției penitenciare. (3) În cazul condamnaților la detențiune pe viață, zilele compensate privilegiat se includ în termenul executat al pedepsei în cazul aplicării instituțiilor penale care ușurează executarea pedepsei ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei condamnate. (4) Procedura și condițiile compensării privilegiate a zilelor de muncă se reglementează prin ordin al directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor.
Articolul 240. Instruirea condamnaților (1) În penitenciare se organizează în mod obligatoriu învățământul secundar general al condamnaților. (2) Condamnații în vîrstă de peste 50 de ani, condamnații cu dizabilități severe, precum și condamnații la detențiune pe viață urmează învățământul secundar general la dorință. (3) La solicitarea condamnatului, administrația penitenciarului și autoritatea administrației publice locale îi creează condiții pentru învățământul secundar profesional sau învățământul superior. (4) Condamnatul antrenat la muncă, în perioada susținerii examenelor, beneficiază de concediu în condițiile Codului muncii. (5) În fiecare penitenciar funcționează o bibliotecă pentru uzul tuturor categoriilor de condamnați, adecvat alcătuită din literatură artistică și de instruire, iar condamnații sînt încurajați să	Articolul 240 se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) Condamnații care nu beneficiază de dreptul de deplasare neînsoțită în afara penitenciarului, pot participa la activități de studii sau la alte instruiri în afara penitenciarelor cu aplicarea monitorizării electronice în condițiile art. 271¹ sau a altor forme de supraveghere.”. se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins: „(2¹) Persoanele condamnate care sunt antrenate în muncă, participă la activitățile prevăzute în prezentul articol cu respectarea programului de muncă. Implicarea în activitățile respective nu trebuie să pericliteze programul de muncă al condamnaților.”.	Articolul 240. Instruirea condamnaților (1) În penitenciare se organizează în mod obligatoriu învățământul secundar general al condamnaților. (1¹) Condamnații care nu beneficiază de dreptul de deplasare neînsoțită în afara penitenciarului, pot participa la activități de studii sau la alte instruiri în afara penitenciarelor cu aplicarea monitorizării electronice în condițiile art. 271¹ sau a altor forme de supraveghere. (2) Condamnații în vîrstă de peste 50 de ani, condamnații cu dizabilități severe, precum și condamnații la detențiune pe viață urmează învățământul secundar general la dorință. (2¹) Persoanele condamnate care sunt antrenate în muncă, participă la activitățile prevăzute în prezentul articol cu respectarea programului de muncă. Implicarea în

frecventeze biblioteca. Fondul de carte se completează din contul veniturilor proprii de către Administrația Națională a Penitenciarelor, administrația penitenciarului, precum și din sponsorizări și donații cu concursul instituțiilor și organizațiilor interesate. (5¹) Condamnaților la detențiune pe viață care nu sînt antrenați în învățămîntul secundar general le sînt create condiții pentru autoinstruire, care nu contravin ordinii și condițiilor de executare a pedepsei. (6) Crearea condițiilor pentru învățămîntul secundar și superior al condamnaților, fondarea, reorganizarea și lichidarea instituțiilor de învățămînt din sistemul administrației penitenciare se efectuează în modul stabilit de Ministerul Justiției, de comun acord cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. (7) Obținerea și finanțarea de către condamnați a studiilor secundare generale se ia în considerare la stabilirea nivelului de corijare.	se completează cu alineatul (8) cu următorul cuprins: „(8) În instituțiile penitenciare poate fi organizat învățămîntul dual ca formă de organizare a învățămîntului profesional tehnic, conform Legii nr. 110/2022 cu privire la învățămîntul dual, unde instituțiile penitenciare ori alte persoane fizice sau juridice, în baza contractelor încheiate cu instituția de învățămînt profesional tehnic și, în cazul persoanelor juridice sau fizice - cu instituția penitenciară (contrat tripartit), dețin calitatea de unitate în care se realizează instruirea practică. Pe perioada studiilor, condamnații înmatriculați la învățămîntul dual beneficiază de remunerație de formare profesională în condiții generale.”.	activitățile respective nu trebuie să pericliteze programul de muncă al condamnaților. (3) La solicitarea condamnatului, administrația penitenciarului și autoritatea administrației publice locale îi creează condiții pentru învățămîntul secundar profesional sau învățămîntul superior. (4) Condamnatul antrenat la muncă, în perioada susținerii examenelor, beneficiază de concediu în condițiile Codului muncii. (5) În fiecare penitenciar funcționează o bibliotecă pentru uzul tuturor categoriilor de condamnați, adecvat alcătuită din literatură artistică și de instruire, iar condamnații sînt încurajați să frecventeze biblioteca. Fondul de carte se completează din contul veniturilor proprii de către Administrația Națională a Penitenciarelor, administrația penitenciarului, precum și din sponsorizări și donații cu concursul instituțiilor și organizațiilor interesate. (5¹) Condamnaților la detențiune pe viață care nu sînt antrenați în învățămîntul secundar general le sînt create condiții pentru autoinstruire, care nu contravin ordinii și condițiilor de executare a pedepsei. (6) Crearea condițiilor pentru învățămîntul secundar și superior al condamnaților, fondarea, reorganizarea și lichidarea instituțiilor de învățămînt din sistemul administrației penitenciare se efectuează în modul stabilit de Ministerul Justiției, de comun acord cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.
--	--	--

		(7) Obținerea și finanțarea de către condamnați a studiilor secundare generale se ia în considerare la stabilirea nivelului de corijare. (8) În instituțiile penitenciare poate fi organizat învățământul dual ca formă de organizare a învățământului profesional tehnic, conform Legii nr. 110/2022 cu privire la învățământul dual, unde instituțiile penitenciare ori alte persoane fizice sau juridice, în baza contractelor încheiate cu instituția de învățământ profesional tehnic și, în cazul persoanelor juridice sau fizice - cu instituția penitenciară (contrat tripartit), dețin calitatea de unitate în care se realizează instruirea practică. Pe perioada studiilor, condamnații înmatriculați la învățământul dual beneficiază de remunerație de formare profesională în condiții generale.
Articolul 242¹. Obligațiile condamnaților [...] 3) să respecte regulile stabilite de administrația penitenciarului pe perioada cât are permisiunea la deplasare fără escortă sau însoțire în afara penitenciarului ori în cazul deplasării de scurtă durată în afara penitenciarului; [...]	La articolul 242¹ subpunctul 3), textul „la deplasare fără escortă sau însoțire” se substituie cu textul „de a se deplasa neînsoțit ”.	Articolul 242¹. Obligațiile condamnaților [...] 3) să respecte regulile stabilite de administrația penitenciarului pe perioada cât are permisiunea de a se deplasa neînsoțit la deplasare fără escortă sau însoțire în afara penitenciarului ori în cazul deplasării de scurtă durată în afara penitenciarului; [...]
Articolul 250. Penitenciarul de tip semiînchis [...] (5) În regim comun și în regim de resocializare, condamnații pot fi antrenați în munci în afara penitenciarului dacă dispun de dreptul de deplasare fără escortă sau însoțire, în condițiile prevăzute la art.216 din prezentul cod.	La articolul 250 alineatul (5), textul „fără escortă sau însoțire” se substituie cu textul „neînsoțit în afara penitenciarului”.	Articolul 250. Penitenciarul de tip semiînchis [...] (5) În regim comun și în regim de resocializare, condamnații pot fi antrenați în munci în afara penitenciarului dacă dispun de dreptul de deplasare neînsoțit în afara penitenciarului fără escortă sau

		însoțire, în condițiile prevăzute la art.216 din prezentul cod.
Articolul 251. Penitenciarul de tip închis [...] (3) În regim comun, condamnații: a) sînt repartizați în încăperi izolate cu cel mult 4 locuri; b) pot fi antrenați la munci care nu necesită ieșire din penitenciar, precum și în munci în afara penitenciarului, cu condiția asigurării pazei și supravegherii permanente; c) se pot deplasa liber în zona locativă și în încăperile de uz comun ale secției cu regim comun în intervalul de timp de la deșteptare pînă la stingere. [...]	La articolul 251 alineatul (3) litera b), textul „pazei și supravegherii permanente” se substituie cu textul „pazei și/sau supravegherii permanente, inclusiv prin monitorizare electronică”.	Articolul 251. Penitenciarul de tip închis [...] (3) În regim comun, condamnații: a) sînt repartizați în încăperi izolate cu cel mult 4 locuri; b) pot fi antrenați la munci care nu necesită ieșire din penitenciar, precum și în munci în afara penitenciarului, cu condiția asigurării pazei și/sau supravegherii permanente, inclusiv prin monitorizare electronică pazei și supravegherii permanente; c) se pot deplasa liber în zona locativă și în încăperile de uz comun ale secției cu regim comun în intervalul de timp de la deșteptare pînă la stingere. [...]
Articolul 271¹. Monitorizarea electronică [...] (5) Asigurarea monitorizării electronice a tuturor categoriilor de persoane monitorizate se efectuează de către organele de probațiune. (6) În caz de încălcare repetată a obligațiilor în cadrul sistemului de monitorizare electronică, consilierul de probațiune înaintează un demers în instanța de judecată pentru anularea liberării de pedeapsa penală și pentru trimiterea persoanei în penitenciar. (7) Monitorizarea electronică poate fi aplicată și: a) condamnaților care se deplasează fără escortă sau însoțire și/sau celor care se deplasează pe	Articolul 271¹: alineatul (5) va avea următorul cuprins: „(5) Asigurarea monitorizării electronice a categoriilor de persoane indicate la alin. (7) lit. a) se efectuează de sistemul administrației penitenciare, iar a celorlalte categorii de persoane – de organele de probațiune.”; la alineatul (7) litera a), textul „fără escortă sau însoțire” se substituie cu textul „neînsoțiți” și se completează cu textul „ori celor escortați în afara instituției penitenciare pentru participare la activități de instruire sau de muncă”.	Articolul 271¹. Monitorizarea electronică [...] (5) Asigurarea monitorizării electronice a tuturor categoriilor de persoane monitorizate se efectuează de către organele de probațiune (5) Asigurarea monitorizării electronice a categoriilor de persoane indicate la alin. (7) lit. a) se efectuează de sistemul administrației penitenciare, iar a celorlalte categorii de persoane – de organele de probațiune. (6) În caz de încălcare repetată a obligațiilor în cadrul sistemului de monitorizare electronică, consilierul de probațiune înaintează un demers în instanța de judecată pentru anularea liberării de

o durată scurtă în afara penitenciarului, conform art. 216 și 217; b) persoanelor cărora le este aplicată o măsură preventivă cu stabilirea anumitor obligații sau restricții; c) persoanelor bănuite, învinuite sau inculpate de comiterea faptelor de violență în familie. [...]		pedeapsa penală și pentru trimiterea persoanei în penitenciar. (7) Monitorizarea electronică poate fi aplicată și: a) condamnaților care se deplasează neînsoțiți fără escortă sau însoțire și/sau celor care se deplasează pe o durată scurtă în afara penitenciarului, conform art. 216 și 217, ori celor escortați în afara instituției penitenciare pentru participare la activități de instruire sau de muncă. b) persoanelor cărora le este aplicată o măsură preventivă cu stabilirea anumitor obligații sau restricții; c) persoanelor bănuite, învinuite sau inculpate de comiterea faptelor de violență în familie. [...]
--	--	---

Art. IV. – modificări la Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare

Articolul 12. Activitatea economică în cadrul sistemului administrației penitenciare (1) Subdiviziunile sistemului administrației penitenciare pot desfășura activitate economică, în condițiile legislației civile, pentru asigurarea antrenării în muncă a deținuților. Locurile de muncă remunerate de la bugetul de stat sînt create în conformitate cu procedura bugetară și sînt incluse în scheme de personal distincte, aprobate de directorul instituției subordonate după coordonarea acestora cu directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor. (2) Pentru crearea locurilor de muncă în care, în scop de resocializare, sînt antrenați la munci remunerate sau neremunerate deținuții, în	Articolul 12 va avea următorul cuprins: „Articolul 12. Activitatea economică în cadrul sistemului administrației penitenciare (1) Sistemul administrației penitenciare poate desfășura activitate economică, în condițiile legislației civile, pentru asigurarea antrenării în muncă a condamnaților. Antrenarea în muncă a condamnaților constituie o parte esențială a procesului de resocializare și pregătire de liberare a acestora. (2) Planificarea, organizarea, evaluarea și controlul activității economice se realizează de Administrația Națională a Penitenciarelor. În procesul de desfășurare a activității economice,	Articolul 12. Activitatea economică în cadrul sistemului administrației penitenciare (1) Sistemul administrației penitenciare poate desfășura activitate economică, în condițiile legislației civile, pentru asigurarea antrenării în muncă a condamnaților. Antrenarea în muncă a condamnaților constituie o parte esențială a procesului de resocializare și pregătire de liberare a acestora. (2) Planificarea, organizarea, evaluarea și controlul activității economice se realizează de Administrația Națională a Penitenciarelor. În procesul de desfășurare a activității economice, instituțiile sistemului administrație penitenciare
---	--	---

conformitate cu legislația în vigoare, subdiviziunile sistemului administrației penitenciare pot institui parteneriate publice-private, precum și încheia cu persoane fizice sau juridice contracte de prestare servicii. (3) Antrenarea deținuților în munci remunerate de către persoanele juridice sau fizice are loc în temeiul contractului încheiat între persoanele respective și subdiviziunea sistemului administrației penitenciare. Antrenarea în muncă a deținuților nu constituie raporturi individuale de muncă în sensul legislației muncii, iar remunerarea deținuților antrenați în munci remunerate, precum și reținerea impozitelor și a altor plăți se efectuează prin intermediul subdiviziunii sistemului administrației penitenciare, în temeiul plăților percepute conform contractelor de prestări servicii. (4) Persoanele fizice și juridice care creează locuri de muncă pentru antrenarea în muncă a deținuților în cadrul subdiviziunilor sistemului administrației penitenciare și/sau prestează servicii pentru alimentarea personalului sînt scutite de plata chiriei utilajului și/sau a spațiilor utilizate în acest scop, inclusiv a spațiilor pentru depozitarea producției și a materiei prime, aflate în gestiunea subdiviziunilor respective, încheind în acest scop contracte de comodat pe un termen de pînă la 3 ani care poate fi prelungit. (5) Pentru desfășurarea activității de comerț a gheretelor (unităților comerciale), cu scopul aprovizionării deținuților cu bunuri admise în instituțiile penitenciare, precum și pentru prestarea serviciilor de alimentație pentru angajați,	instituțiile sistemului administrație penitenciare planifică, achiziționează și utilizează materia primă, procură sau închiriază utilajele necesare pentru producere. (3) Pentru crearea locurilor de muncă, instituțiile din cadrul sistemului administrației penitenciare au dreptul să: e) creeze ateliere de producere, ateliere artisanale, gospodării auxiliare și alte spații pentru încadrarea condamnaților în ocupații utile; f) încheie cu persoanele fizice sau juridice contracte de prestări servicii, în care vor fi antrenate persoanele condamnate; g) comercializeze bunurile produse de deținuți și să instituie magazine specializate în acest scop; h) instituie parteneriate publice-private, parteneriate cu alte autorități publice, precum și să încheie contracte de achiziții publice cu alte instituții publice. (4) Locurile de muncă ale condamnaților, care sunt remunerate de la bugetul de stat se creează în conformitate cu procedura bugetară și se includ în scheme de personal distincte, aprobate de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor. (5) În cazul contractelor de prestare a serviciilor, persoana fizică sau juridică, care achiziționează aceste servicii, suplimentar sumei de retribuire a muncii condamnatului, transferă pe contul instituției penitenciare o sumă echivalentă cu 20% din suma respectivă,	planifică, achiziționează și utilizează materia primă, procură sau închiriază utilajele necesare pentru producere. (3) Pentru crearea locurilor de muncă, instituțiile din cadrul sistemului administrației penitenciare au dreptul să: i) creeze ateliere de producere, ateliere artisanale, gospodării auxiliare și alte spații pentru încadrarea condamnaților în ocupații utile; j) încheie cu persoanele fizice sau juridice contracte de prestări servicii, în care vor fi antrenate persoanele condamnate; k) comercializeze bunurile produse de deținuți și să instituie magazine specializate în acest scop; l) instituie parteneriate publice-private, parteneriate cu alte autorități publice, precum și să încheie contracte de achiziții publice cu alte instituții publice. (4) Locurile de muncă ale condamnaților, care sunt remunerate de la bugetul de stat se creează în conformitate cu procedura bugetară și se includ în scheme de personal distincte, aprobate de directorul Administrației Naționale a Penitenciarelor. (5) În cazul contractelor de prestare a serviciilor, persoana fizică sau juridică, care achiziționează aceste servicii, suplimentar sumei de retribuire a muncii condamnatului, transferă pe contul instituției penitenciare o sumă echivalentă cu 20% din suma respectivă, pentru organizarea muncii penitenciare, precum și suma contribuțiilor
---	--	---

Administrația Națională a Penitenciarelor selectează comercianții în bază de concurs. Activitățile respective de comerț în cadrul subdiviziunilor sistemului administrației penitenciare se desfășoară în temeiul acordului Administrației Naționale a Penitenciarelor.	pentru organizarea muncii penitenciare, precum și suma contribuțiilor de asigurări sociale calculată lunar la suma de retribuire a muncii lunare pentru toți condamnații. (6) Antrenarea condamnaților la munci remunerate de către persoanele juridice sau fizice din afara sistemului administrației penitenciare are loc în temeiul contractului de prestări servicii, încheiat între persoanele respective și instituția penitenciară. (7) Bunurile obținute în urma activității economice din sistemul administrației penitenciare se utilizează, în scopuri interne ale sistemului, după caz, pot fi comercializate persoanelor fizice și juridice, inclusiv altor instituții și autorități publice. Prețul de comercializare se stabilește în conformitate cu metodologia aprobată prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciare. (8) Persoanele fizice și juridice care creează locuri de muncă pentru antrenarea la muncă a condamnaților în cadrul instituțiilor sistemului administrației penitenciare, precum și cele care prestează servicii pentru alimentarea personalului penitenciar sunt scutite de plata chiriei utilajului și/sau a spațiilor utilizate în acest scop, inclusiv a spațiilor pentru depozitarea produselor și a materiei prime, aflate în gestiunea instituțiilor respective, încheind în acest scop contracte de comodat pe un termen de până la 3 ani, care poate fi prelungit. În cazul în care, pentru desfășurarea activității economice, persoana fizică sau	de asigurări sociale calculată lunar la suma de retribuire a muncii lunare pentru toți condamnații. (6) Antrenarea condamnaților la munci remunerate de către persoanele juridice sau fizice din afara sistemului administrației penitenciare are loc în temeiul contractului de prestări servicii, încheiat între persoanele respective și instituția penitenciară. (7) Bunurile obținute în urma activității economice din sistemul administrației penitenciare se utilizează, în scopuri interne ale sistemului, după caz, pot fi comercializate persoanelor fizice și juridice, inclusiv altor instituții și autorități publice. Prețul de comercializare se stabilește în conformitate cu metodologia aprobată prin ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciare. (8) Persoanele fizice și juridice care creează locuri de muncă pentru antrenarea la muncă a condamnaților în cadrul instituțiilor sistemului administrației penitenciare, precum și cele care prestează servicii pentru alimentarea personalului penitenciar sunt scutite de plata chiriei utilajului și/sau a spațiilor utilizate în acest scop, inclusiv a spațiilor pentru depozitarea produselor și a materiei prime, aflate în gestiunea instituțiilor respective, încheind în acest scop contracte de comodat pe un termen de până la 3 ani, care poate fi prelungit. În cazul în care, pentru desfășurarea activității economice, persoana fizică sau juridică urmează să efectueze investiții capitale sau alte îmbunătățiri ale bunurilor închiriate, contractul de comodat poate fi încheiat pe un termen de până la
--	---	---

	juridică urmează să efectueze investiții capitale sau alte îmbunătățiri ale bunurilor închiriate, contractul de comodat poate fi încheiat pe un termen de până la 10 ani. Termenul de comodat se stabilește în fiecare caz individual, în funcție de volumul investițiilor și alți factori, în conformitate cu regulile stabilite de Administrația Națională a Penitenciarelor. (9) Pentru desfășurarea, pe teritoriul instituției penitenciare, a activității de comerț, de către unitățile de comerț ambulant de tip gheretă, cu scopul aprovizionării deținuților cu bunuri admise în instituțiile penitenciare, precum și pentru prestarea serviciilor de alimentație pentru personalul penitenciar, Administrația Națională a Penitenciarelor are dreptul să selecteze comercianții în bază de concurs. Activitățile respective de comerț în cadrul instituțiilor sistemului administrației penitenciare se desfășoară cu acordul Administrației Naționale a Penitenciarelor.”.	10 ani. Termenul de comodat se stabilește în fiecare caz individual, în funcție de volumul investițiilor și alți factori, în conformitate cu regulile stabilite de Administrația Națională a Penitenciarelor. (9) Pentru desfășurarea, pe teritoriul instituției penitenciare, a activității de comerț, de către unitățile de comerț ambulant de tip gheretă, cu scopul aprovizionării deținuților cu bunuri admise în instituțiile penitenciare, precum și pentru prestarea serviciilor de alimentație pentru personalul penitenciar, Administrația Națională a Penitenciarelor are dreptul să selecteze comercianții în bază de concurs. Activitățile respective de comerț în cadrul instituțiilor sistemului administrației penitenciare se desfășoară cu acordul Administrației Naționale a Penitenciarelor.
	Se completează cu articolul 46¹ cu următorul cuprins: „Articolul 46¹. Fondul de organizare a muncii penitenciare (1) În instituțiile penitenciare, în corespundere cu procedura reglementată la art. 43 alin. (6) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, se creează Fondul de organizare a muncii penitenciare. (2) Personalul instituțiilor penitenciare, care este implicat în activități de organizare a	Articolul 46¹. Fondul de organizare a muncii penitenciare (1) În instituțiile penitenciare, în corespundere cu procedura reglementată la art. 43 alin. (6) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, se creează Fondul de organizare a muncii penitenciare. (2) Personalul instituțiilor penitenciare, care este implicat în activități de organizare a muncii condamnaților, suplimentar atribuțiilor de bază, cu excepția celor antrenați la lucrări de deservire

	muncii condamnaților, suplimentar atribuțiilor de bază, cu excepția celor antrenați la lucrări de deservire gospodărescă a penitenciarului, beneficiază de o indemnizație lunară, achitată din Fondul de organizare a muncii penitenciare, cuantumul căreia nu poate depăși 50% din salariul de funcție al angajatului. Metodologia de calculare a indemnizației lunare se aprobă prin ordinul Ministrului Justiției. (3) Fondul de organizare a muncii penitenciare, se constituie din totalitatea transferurilor efectuate conform art. 12 alin. (5) de către persoanele fizice și juridice cu care au fost încheiate contracte de prestare a serviciilor de forță de muncă.”.	gospodărescă a penitenciarului, beneficiază de o indemnizație lunară, achitată din Fondul de organizare a muncii penitenciare, cuantumul căreia nu poate depăși 50% din salariul de funcție al angajatului. Metodologia de calculare a indemnizației lunare se aprobă prin ordinul Ministrului Justiției. (3) Fondul de organizare a muncii penitenciare, se constituie din totalitatea transferurilor efectuate conform art. 12 alin. (5) de către persoanele fizice și juridice cu care au fost încheiate contracte de prestare a serviciilor de forță de muncă.
Art. V. – modificări la Legea nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj		
Articolul 23. Beneficiarii măsurilor de ocupare [...] (3) Șomerii care necesită suport suplimentar pe piața muncii sînt: a) tineri cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani rămași fără ocrotire părintească; b) persoanele care nu dețin o profesie/meserie; c) persoanele cu dizabilități; d) șomerii de lungă durată; e) persoanele cu vîrstă de 50 de ani și peste; f) persoanele eliberate din locurile de detenție; g) victimele traficului de ființe umane, după reabilitarea psihologică și socială; h) persoanele care se luptă cu consumul de substanțe stupefiante ori psihotrope, după reabilitarea socială și psihologică; i) victimele violenței în familie;	La articolul 23, alineatul (3) se completează cu litera f^l) cu următorul conținut: „f^l) condamnații, care execută pedepse privative de libertate;”.	Articolul 23. Beneficiarii măsurilor de ocupare [...] (3) Șomerii care necesită suport suplimentar pe piața muncii sînt: a) tineri cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani rămași fără ocrotire părintească; b) persoanele care nu dețin o profesie/meserie; c) persoanele cu dizabilități; d) șomerii de lungă durată; e) persoanele cu vîrstă de 50 de ani și peste; f) persoanele eliberate din locurile de detenție; f^l) condamnații, care execută pedepse privative de libertate; g) victimele traficului de ființe umane, după reabilitarea psihologică și socială;

j) alte categorii supuse riscului de excluziune socială stabilite prin lege sau de către Guvern.		h) persoanele care se luptă cu consumul de substanțe stupefiante ori psihotrope, după reabilitarea socială și psihologică; i) victimele violenței în familie; j) alte categorii supuse riscului de excluziune socială stabilite prin lege sau de către Guvern.
Articolul 36. Subvenționarea locurilor de muncă [...] (2) Angajatorul care angajează, pe o perioadă nedeterminată sau determinată, de cel puțin 12 luni, cu durata normală a timpului de muncă, cu durata redusă a timpului de muncă sau cu timp de muncă parțial (munca pe fracțiune de normă), conform Codului muncii, șomeri din categoriile menționate la art. 23 alin. (3) lit. a), c)–j), direcționați de subdiviziunea teritorială, primește subvenții lunare. Suma subvenției lunare este egală cu 80% din cuantumul salariului de bază al angajatului, conform contractului individual de muncă, dar nu depășește 50% din salariul mediu lunar pe economie pentru anul precedent. Subvenția se acordă pe un termen de 6 luni, pentru fiecare șomer angajat, în scopul compensării parțiale a salariului șomerului angajat. [...]	La articolul 36 alineatul (2), după textul „, direcționați de subdiviziunea teritorială” se completează cu textul: „sau instituția penitenciară,”.	Articolul 36. Subvenționarea locurilor de muncă [...] (2) Angajatorul care angajează, pe o perioadă nedeterminată sau determinată, de cel puțin 12 luni, cu durata normală a timpului de muncă, cu durata redusă a timpului de muncă sau cu timp de muncă parțial (munca pe fracțiune de normă), conform Codului muncii, șomeri din categoriile menționate la art. 23 alin. (3) lit. a), c)–j), direcționați de subdiviziunea teritorială sau instituția penitenciară, primește subvenții lunare. Suma subvenției lunare este egală cu 80% din cuantumul salariului de bază al angajatului, conform contractului individual de muncă, dar nu depășește 50% din salariul mediu lunar pe economie pentru anul precedent. Subvenția se acordă pe un termen de 6 luni, pentru fiecare șomer angajat, în scopul compensării parțiale a salariului șomerului angajat. [...]

ANALIZA IMPACTULUI în procesul de fundamentare a proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (privind facilitarea locurilor de muncă pentru persoanele condamnate, care execută o pedeapsă privativă de libertate sau a celor eliberate din locurile de detenție)	
Titlul analizei impactului:	<i>Analiza impactului în procesul de fundamentare a proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (privind facilitarea locurilor de muncă pentru persoanele condamnate, care execută o pedeapsă privativă de libertate sau a celor eliberate din locurile de detenție)</i>
Data:	26.08.2024
Autoritatea publică (autorul):	Ministerul Justiției
Subdiviziunea:	Direcția elaborare acte normative
Persoana responsabilă și datele de contact:	Ina CÎNTĂREȚ, consultant principal, email: ina.cintaret@justice.gov.md tel.: 022-20-14-22
Compartimentele analizei impactului	
1. Definirea problemei	
<i>a) Determinați clar și concis problema și/sau problemele care urmează să fie soluționate</i>	
Unul dintre scopurile pedepsei penale, conform prevederilor art. 61 din Codul penal, constă în reeducarea, corectarea și resocializarea condamnatului, precum și prevenirea comiterii de noi infracțiuni. Prin esența sa, privarea de libertate are un șir de efecte dăunătoare pentru sănătatea mintală a persoanei. Factorii care contribuie la aceasta sunt supra-aglomerarea, diverse forme de violență, singurătatea forțată sau dimpotrivă, lipsa de intimitate, lipsa activității semnificative, izolarea de rețelele sociale, nesiguranța cu privire la perspectivele viitoare (muncă, relații etc.) și servicii de sănătate inadecvate, în special servicii de sănătate mintală³. Pentru corijarea comportamentului criminal, trebuie să se asigure că toate persoanele deținute în penitenciar (inclusiv cele aflate în arest preventiv), petrec o mare parte a zilei (adică opt ore sau mai mult), în afara celulelor lor și au acces la activități, cum ar fi munca (de preferință cu valoare profesională), educație, sport și recreere/asociere⁴. La data de 31.12.2022 erau deținute 5.042 de persoane condamnate, 60,6% dintre acestea fiind condamnate repetat. Analizând aceste date, atestăm o problemă sistemică majoră – nivelul scăzut al eficienței procesului de corectare și resocializare a condamnaților. Instituțiilor penitenciare le revine un rol substanțial în vederea combaterii criminalității și prevenirii recidivei, astfel încât, în perioada aflării în detenție, condamnatul să fie implicat în activități utile. În această ordine de idei, încadrarea în muncă a deținuților are nu doar efect pe termen scurt, și anume posibilitatea de a obține mijloace financiare pentru a procura alimente, pentru a beneficia de asistență medicală suplimentară ș.a., dar și pe termen lung, pentru pregătirea deținuților pentru reintegrarea în societate. Premisele ce au determinat elaborarea proiectului în cauză afectează 85% din populația penitenciară și vizează următoarele aspecte: 1) rata scăzută de antrenare în muncă a persoanelor aflate în detenție și lipsa oportunităților de angajare în câmpul muncii; 2) motivația scăzută a operatorilor economici privind colaborarea cu instituțiile penitenciare în vederea contractării forței de muncă din rândul deținuților; 3) lipsa instrumentelor de motivare a personalului penitenciar de a încadra persoanele deținute în munci;	

³ WHO/ICRC Information Sheet “Mental Health and Prisons”, 2005, <https://rm.coe.int/pc-cp-2021-8rev9-e-whitepaper-docx/1680a84652>

⁴ Pct. 18 din Raportul CPT ca urmare a vizitei din 5 – 12 decembrie 2022 (<https://rm.coe.int/1680ac59d8>)

- 4) cadrul normativ rigid privind antrenarea în muncă a deținuților;
- 5) neincluderea perioade de muncă în penitenciar în stagiul general de cotizare;
- 6) permisivitatea absolută de a alimenta contul de pe peculiu al condamnatului din exterior (chestiune care contribuie la consolidarea influenței negative a „liderilor” criminali);
- 7) lipsa prevederilor legale privind aplicarea și efectuarea monitorizării electronice a deținuților de către personalul sistemului administrației penitenciare.

b) Descrieți problema, persoanele/entitățile afectate și cele care contribuie la apariția problemei, cu justificarea necesității schimbării situației curente și viitoare, în baza dovezilor și datelor colectate și examinate

În ultimul deceniu, ponderea deținuților încadrați în muncă nu a depășit 18% din totalul deținuților. Conform situației din primul semestru al anului 2023, doar 1.116 deținuți din totalul de 6.084 deținuți erau antrenați în muncă. Circa 10% din totalul deținuților prestează muncă de deservire gospodărească în penitenciare (funcții finanțate din bugetul de stat), prin urmare, doar 8% din totalul deținuților sunt antrenați în muncă remunerată în baza contractelor încheiate cu persoanele juridice private ori cu întreprinderi de stat. Pentru comparație, în statele din vestul Europei, ponderea deținuților care muncesc variază între 50% și 80% (în Norvegia – 82%, în Olanda – 75%, iar în Germania – 50%).

Reieșind din faptul că penitenciarul este un mediu specific cu reguli distincte de organizare a activității și planificare a programului zilei, acest fapt descurajează potențialii contractanți de a utiliza munca deținuților.

Astfel, deși deținuții manifestă intenția de a fi încadrați în muncă, în special remunerată, iar instituțiile penitenciare sunt interesate să-i țină ocupați, lipsa unor instrumente de atragere a investițiilor în vederea reanimării infrastructurii de producere sau a investitorilor ce ar moderniza spațiile deja existente cu crearea locurilor de muncă, reprezintă un impediment major.

Conform prevederilor art. 61 alin. (2) din *Codul penal*, unul din principalele scopuri ale pedepsei penale este corectarea condamnatului. Astfel, pentru atingerea acestui scop, legiuitorul, în art. 171 din *Codul de executare*, a instituit principalele mijloace de corijare a condamnatului, printre care rolul esențial îl are munca social-utilă.

Accentuăm faptul că mediul carceral își are regulile sale nescrise, care deseori duc la creșterea recidivismului: unii condamnați devin infractori mai experimentați, alții – mai înrăiți. Astfel, rolul mijloacelor de corijare este esențial în corectarea psiho-sociomorală și comportamentală a acestora. O metodă fundamentală în acest domeniu este munca și implicarea activă în activități social utile. Atunci când munca în penitenciar nu este disponibilă, proliferarea unei subculturi de bandă anulează o mare parte din eforturile depuse pentru corectarea comportamentului criminogen. De asemenea, gradul de implicare în muncă este invers proporțional cu indicele recidivei, astfel, nivelul scăzut de ocupare a deținuților înseamnă o rată de recidivă ridicată, iar nivelul ridicat de ocupare a deținuților înseamnă o rată de recidivă scăzută.

Lipsa oportunităților de angajare în câmpul muncii a deținuților constituie o problemă care are un șir de consecințe negative.

În primul rând, „anii pierduți” în penitenciar reduc potențialul de resocializare al persoanelor condamnate deoarece aceștia nu dezvoltă abilități de a-și câștiga existența în mod cinstit, prin muncă.

În al doilea rând, excesul de „timp liber” reprezintă un teren fertil pentru proliferarea subculturii criminale și intensificarea violenței între deținuți. Reamintim că problema violenței și intimidării între deținuți în penitenciarele din Republica Moldova constituie de multă vreme o problemă serioasă, abordată de Comitetul european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (în continuare - CPT) cu ocazie fiecărei vizite. În mai multe rapoarte de vizită⁵, CPT a cerut autorităților naționale să ia măsuri hotărâte pentru a aborda această problemă.

Astfel, lipsa oportunităților de ocuparea utilă a timpului petrecut în detenție, pe de o parte, constituie un impediment în realizarea scopului pedepsei penale, iar pe de altă parte, impune

⁵ Pct. 18 din Raportul CPT ca urmare a vizitei din 5 – 12 decembrie 2022 (<https://rm.coe.int/1680ac59d8>)

societății costuri duble (costurile de întreținere a unui sistem inefficient de executare a pedepselor penale și costurile aferente oportunităților pierdute din cauza capitalului uman irosit).

Reieșind din prevederile actuale care stabilesc plafonul limită de creare a locurilor de muncă (pct. 560 din *Statutul executării pedepsei de către condamnați, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 583/2006* și pct. 12 subpct. 12) din *Regulamentul de organizare și funcționare a Administrației Naționale a Penitenciarelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 437/2018*), în instituțiile penitenciare pot fi create locuri de muncă finanțate de la bugetul de stat în număr de cel mult 10% din plafonul de detenție al instituției penitenciare în cauză.

În condițiile art. 216 alin. (1) din *Codul de executare*, condamnatului care execută pedeapsa închisorii în regim comun ori în regim de resocializare i se poate acorda dreptul de deplasare fără escortă sau însoțire în afara penitenciarului, dacă aceasta o cere specificul muncilor în care este antrenat. Cu toate acestea, numărul deținuților eligibili care pot beneficia de acest drept este redus, reieșind din condițiile necesare a fi întrunite în acest sens și aspectele de securitate, în special ce țin de eschivarea de la executarea pedepsei privative de libertate.

c) Expuneți clar cauzele care au dus la apariția problemei

Posibilitatea de acordare a locurilor de muncă este limitată de reglementările actelor normative. Astfel, instituția penitenciară poate asigura din propriul buget încadrarea a doar 10% din plafonul-limită al locurilor de deținere aprobat, la lucrări de deservire gospodărească.

În partea ce ține de munca contractuală, aceasta este determinată de cerere – fie de la întreprinderile de stat fondate în cadrul sistemului penitenciar, fie de la contractanții privați. În acest caz, munca deținuților este finanțată printr-un contract de prestare a serviciilor între instituția penitenciară și contractant.

Concentrația înaltă a forței de muncă și stabilitatea numărului de angajați deținuți este un avantaj natural pentru mulți producători și contractanți externi. Cu toate acestea, instituțiile penitenciare se confruntă cu o cerere scăzută de contractare a forței de muncă din rândul deținuților. În acest sens, există mai mulți factori care descurajează contractanții privați, cum ar fi:

- amplasarea geografică a instituțiilor penitenciare, ce nu permite accesul la piața de desfacere;
- mediu rigid guvernat de reguli privind limitarea libertății de mișcare și stabilirea unui program zilnic strict;
- lipsa calificărilor și productivitatea inițială scăzută ca urmare a lipsei experienței practice în domeniul de activitate al agentului economic;
- restricționarea utilizării comunicațiilor electronice (telefon mobil) în incinta penitenciarului, ceea ce îngreunează coordonarea în timp util a procesului de producție privind aprovizionările și livrările de produse;
- controalele de specialitate obligatorii la intrarea și ieșirea din penitenciar;
- fluctuația înaltă a deținuților ceea ce generează instabilitatea contractării unor persoane concrete.

d) Descrieți cum a evoluat problema și cum va evolua fără o intervenție

De-a lungul timpului, principala oportunitate de asigurare a încadrării în muncă a deținuților au servit întreprinderile de stat, create în cadrul sistemului penitenciar în acest scop. Cu toate acestea, în timp, performanța economică a acestora a înregistrat scăderi considerabile, fapt ce a afectat direct potențialul de punere la dispoziție a locurilor de muncă și remunerarea conformă a muncii prestate de către deținuți. De asemenea, reiterăm faptul că din anul 2018, majoritatea întreprinderilor de stat din cadrul sistemului administrației penitenciare au fost transferate către Agenția Proprietății Publice.

Cadrul normativ existent nu oferă înlesniri companiilor private, interesate să investească în spațiile sau utilajele de producere din penitenciare, sau dispuse să angajeze persoanele deținute sau persoanele eliberate din locurile de detenție în afara penitenciarului. Suplimentar, termenul de închiriere a spațiilor destinate pentru activitate economică, care aparțin sistemului administrației penitenciare, este limitat la un an, condiție ce descurajează agenții economici din cauza absenței previzibilității în relațiile comerciale. Astfel, se impune necesitatea operării unor modificări

legislative care ar stimula investițiile și încadrarea în câmpul muncii a condamnaților din partea sectorului privat, cum ar fi reducerea venitului impozabil cu o sumă egală cu veniturile impozabile ale deținuților angajați în cadrul acestora și extinderea termenului contractelor de locațiune/comodat.

Totodată, analiza comparată a experienței altor țări a reliefat faptul că penitenciarele (de exemplu: Regatul Unit, Germania, Norvegia, Statele Unite ale Americii) achiziționează bunuri, lucrări și servicii de pe piața externă doar atunci când nu există capacitate de a produce bunurile, lucrările și serviciile respective în interiorul sistemului penitenciar. În Republica Moldova, însă, situația este diametral opusă: procurările se fac conform procedurilor de achiziții publice, inexistând posibilitatea de a utiliza produsele obținute pentru a satisface cererea internă a sistemului penitenciar. Legislația actuală impune obligativitatea procurării produselor la prețul de piață, asigurând, în acest fel, cu venituri din surse bugetare operatorii economici furnizori de bunuri, lucrări sau servicii (inclusiv companiile „speculante”), descurajând, în același timp, implicarea deținuților în activități economice productive.

Contractarea deținuților pentru munci în afară penitenciarelor necesită personal suplimentar pentru paza și supravegherea deținuților. Monitorizarea electronică este relativ nouă în Republica Moldova. Aceasta a fost introdusă în 2016 și a fost pilotată în mai multe penitenciare. Se consideră că prin utilizarea monitorizării electronice încercările deținuților de a evada ar scădea semnificativ, astfel fiind nevoie de mai puțin personal pentru a păzi și supraveghea deținuții. Însă, în prezent, monitorizarea electronică a deținuților se efectuează doar de către Inspectoratul Național de Probațiune și nu în penitenciare. Prin urmare, avertizarea conducerii penitenciarului atunci când deținutul se află în afara zonei de semnal se efectuează prin intermediul organelor de probațiune, ceea ce este inutil.

Metodele psihosociale de corijare uneori sunt inefficiente din motivul inteligenței scăzute a celui condamnat sau a maladiei de care suferă acel condamnat (spre exemplu, cleptomania). Din acest punct de vedere, munca drept metodă de resocializare este unica soluție care contribuie dacă nu pe plan moral, atunci material în beneficiul societății și al infractorului. Deprinderea de a munci dezvoltă simțul responsabilității, acesta fiind scopul primordial al resocializării în comparație cu înseși rezultatele obținute în urma acestui proces. Integrarea în societate prin asimilarea deprinderilor de a munci nu trebuie văzută doar ca proces al învățării de reguli, ci ca o metodă de însușire până la punctul în care ele devin parte a felului în care condamnații se determină pe sine, iar industria penitenciară este concepută pentru a oferi experiențe realiste de muncă a deținuților.

e) Descrieți cadrul juridic actual aplicabil raporturilor analizate și identificați carențele prevederilor normative în vigoare, identificați documentele de politici și reglementările existente care condiționează intervenția statului

- *Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi* (art. 36¹) – prin prisma prevederilor acestei legi sunt stabilite principiile juridice, organizatorice și economice ale activității antreprenoriale, în general și al antreprenoriatului social, în particular; includerea angajării persoanelor deținute în categoria activităților de antreprenoriat social va motiva agenții economice, întrucât aceștia vor beneficia de facilități economice suplimentare;

- *Codul de executare nr. 443/2004* (art. 198, 205, 216, 234-236, 240, 242¹, 250, 251, 271¹) – prin prisma prevederilor Codului este stabilit regimul juridic al muncii la care sunt antrenați preveniții și deținuții atât în cadrul instituțiilor penitenciare, precum și în cadrul entităților economice; însă, normele impun restricții cu privire la unele categorii de preveniți și condamnați, ceea ce limitează semnificativ dreptul la muncă al acestora;

- *Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare* (art. 12) – prin prisma prevederilor acestei legi este reglementat specificul activității economice în cadrul sistemului administrației penitenciare. Unele prevederi sunt limitative în timp și nu oferă siguranță pentru agentul economic că va putea să desfășoare activitatea pe o perioadă îndelungată în cazul în care investește în infrastructură și echipament;

- *Legea nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj* (art. 23 și 36) – prevederile acestei legi vor asigura identificarea condamnatului în calitate

de subiect care va beneficia de măsurile întreprinse de stat în scopul asigurării ocupării forței de muncă.

2. Stabilirea obiectivelor

a) Expuneți obiectivele (care trebuie să fie legate direct de problemă și cauzele acesteia, formulate cuantificat, măsurabil, fixat în timp și realist)

Prezentul proiect propune următoarele obiective de bază:

- 1) majorarea numărului de persoane deținute antrenate în câmpul muncii;
- 2) soluționarea problemei privind includerea perioadei de muncă remunerată a deținuților în stagiul de cotizare;
- 3) atribuirea competențelor sistemului administrației penitenciare de a dispune și efectua monitorizarea a electronică a deținuților;
- 4) excluderea prevederilor ce limitează la un an perioada de locațiune/comodat a spațiilor pentru activități economice în cadrul penitenciarelor;
- 5) crearea mecanismului de motivare a personalului privind implicarea deținuților în muncă remunerată;
- 6) limitarea cuantumului surselor financiare cu care se poate alimenta contul de peculiu din exterior.

3. Identificarea opțiunilor

a) Expuneți succint opțiunea care presupune lipsa de intervenție

După cum s-a expus supra, în cazul lipsei de intervenție în chestiunile supuse analizei vor persista în continuare problemele sistemice cu care se confruntă sistemul administrației penitenciare în realizarea misiunii de reeducare a condamnatului, de pregătire a acestuia pentru a fi integrat în viața socială. Astfel, pentru îndeplinirea acestei misiuni, se impune adoptarea unei noi abordări care să conducă la implementarea unor măsuri eficiente în activitatea de reeducare, precum și de reintegrare socială a acestora, după executarea pedepsei.

Or, în condițiile actuale, instrumentele de corijare reglementate de legislația execuțional-penală nu oferă un randament eficient care să ducă la atingerea scopului scontat, ca urmare a lipsei sau ineficienței mecanismelor de aplicare a acestor instrumente.

Se impune accentuarea rolului activ prin muncă, ce are un impact important în disciplinarea condamnatului, dar și cu un puternic efect descurajator pentru comportamente antisociale, astfel încât condamnatul să numai fie perceput pasiv și neutil.

Opțiunile existente nu răspund pe deplin necesităților de a atinge aceste deziderate, iată de ce se impune modificarea statusului-quo și promovarea inițiativei ce va permite de a dezvolta abilitățile mentale și sociale ale deținuților și de a-i pregăti pentru viața post-detenție, aspect pe care îl considerăm valabil și în activitățile ce privesc reducerea riscului de recidivă.

b) Expuneți principalele prevederi ale proiectului, cu impact, explicând cum acestea ținesc cauzele problemei, cu indicarea noutăților și întregului spectru de soluții/drepturi/obligații ce se doresc să fie aprobate

Prezentul proiect de lege propune un șir de modificări și elemente noi, după cum urmează:

Pentru început, se propune completarea art. 36¹ pct. 4 din *Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi* cu lit. l), astfel încât activitatea orientată spre angajarea în câmpul muncii a persoanelor deținute sau a celor eliberate din locurile de detenție să se atribuie la categoria activităților de antreprenoriat social.

Codul de executare nr. 443/2004 urmează a fi completat cu prevederi care să permită antrenarea în muncă a condamnaților în afara penitenciarului, cu aplicarea în privința acestora a monitorizării electronice, ceea ce va permite diminuarea resurselor umane necesare pentru asigurarea supravegherii deținuților în timpul muncii.

Concomitent, pentru motivarea condamnaților de angajare în muncă remunerată, se propune reglementarea condițiilor privind alimentarea contului de peculiu, utilizarea surselor financiare și transferul sumelor bănești altor persoane. La fel, se propune limitarea cuantumului surselor

financiare cu care se poate alimenta contul de peculiu din exterior.

La fel, în vederea soluționării problemei privind includerea perioadei de muncă remunerată a deținuților în stagiul de cotizare, se reglementează că, pentru deținuții antrenați la munci remunerate, instituția penitenciară va reține o sumă echivalentă cu cota contribuțiilor de asigurări sociale de stat, care se va transfera la bugetul asigurărilor sociale de stat pentru includerea perioadelor de muncă în calculul stagiului de cotizare.

De asemenea, în vederea creării mecanismului de motivare a personalului privind implicarea deținuților în munci remunerate, se propune instituirea unui fond de achitare a indemnizației lunare personalului penitenciar implicat în activități de antrenare a deținuților în munci remunerate, care se va suplini, în condițiile prevăzute de cadrul normativ care reglementează procesul bugetar, din reținerile din suma de contractului de prestări servicii (20% din suma achitată de beneficiarii de servicii).

La fel, urmează a fi instituită norma ce acordă posibilitatea instituțiilor penitenciare de a contracta prestatori de servicii, care să contribuie la reabilitarea persoanelor private de libertate, prin programe specifice, reieșind din nevoile individuale și de grup stabilite.

Reabilitarea deținuților este unul din obiectivele fundamentale ale executării pedepselor penale privative de libertate, care necesită o intervenție consolidată și focalizată din partea autorităților cu atribuții execuțional penale, pentru a asigura atingerea dezideratelor propuse în sporirea siguranței societății odată cu liberarea condamnaților din penitenciare. Din păcate, pentru a asigura o intervenție eficientă și de calitate, resursele disponibile în cadrul sistemului administrației penitenciare nu sunt suficiente. În prezent, în medie, asistența acordată condamnaților decurge după raportul 1-2 angajați la 300 de deținuți, ceea ce afectează mult eficacitatea intervenției acordate. Astfel, implementarea posibilității de a contracta servicii de reabilitare a condamnaților țintă (care prezintă un pericol social sporit și necesită activități de reabilitare mai consistente) va avea un impact pozitiv pe termen mediu și lung, ceea ce va contribui asigurarea securității și ordinii în societate.

De asemenea, se propune reformularea în întregime a art. 12 din *Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare*. Articolul respectiv va stipula un termen de până la 10 ani de încheiere a contractelor de locațiune/comodat cu agenții economici care își asumă efectuarea investițiilor capitale sau altor îmbunătățiri ale bunurilor închiriate, în funcție de volumul investițiilor asumate. Pentru a asigura o abordare echitabilă și imparțială față de potențialii investitori, Administrația Națională a Penitenciarelor va emite reglementări referitoare la procedura negocierii și încheierii unor astfel de contracte, inclusiv corelarea volumului de mijloace investite cu termenul de locațiune/comodat și alte aspecte.

Totodată, se propune completarea *Legii nr. 300/2017* cu art. 46¹, prin care va fi instituit mecanismul de stimulare a angajaților din cadrul sistemului administrației penitenciare și retribuirea acestora pentru implicarea în domeniul angajării deținuților în muncă.

Astfel, se propune ca personalul instituțiilor penitenciare implicat în activități de antrenare a deținuților în munci remunerate, cu excepția celor antrenați la lucrări de deservire gospodărească a penitenciarului, să poată beneficia de o indemnizație lunară (care nu se include în fondul de retribuire a muncii), în modul prevăzut de ordinul directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor. Fondul de achitare a indemnizației lunare pentru antrenarea deținuților în munci se va constitui din totalitatea transferurilor efectuate de beneficiarii contractelor de prestări servicii, în mărime de 20% sunt suma contractată.

La fel, pentru facilitarea integrării în câmpul muncii a condamnaților, acordării suportului suplimentar pe piața muncii, precum și în vederea încadrării legale a condamnaților în categoria beneficiarilor măsurilor forței de muncă se propune completarea art. 23 alin. (3) și 36 alin. (2) din *Legea nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj*.

c) Expuneți opțiunile alternative analizate sau explicați motivul de ce acestea nu au fost luate în considerare

Pe marginea problemelor care au stat la baza elaborării prezentului proiect de act normativ, opțiuni alternative nu au fost identificate.

4. Analiza impacturilor opțiunilor
<i>a) Expuneți efectele negative și pozitive ale stării actuale și evoluția acestora în viitor, care vor sta la baza calculării impacturilor opțiunii recomandate</i>
Cu referire la aceste aspecte ne-am expus detaliat la pct. 1 și pct. 2 lit. a) din prezenta analiză de impact.
<i>b¹) Pentru opțiunea recomandată, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea</i>
Implementarea prezentului proiect de act normativ nu necesită cheltuieli imediate din bugetul de stat. În partea ce vizează propunerea privind reglementarea oportunității de externalizare a serviciilor de reabilitare a condamnaților, impactul anual posibil constituie cca 1 mil. lei. Această sumă este calculată reieșind din faptul că, la etapa actuală, în cadrul sistemului administrației penitenciare se dețin cca. 5.000 de persoane private de libertate. Numărul maxim anual de beneficiari, care ar putea beneficia de o intervenție prin concursul prestatorilor de servicii specializate ar fi de cel mult 500 de persoane, ceea ce constituie 10% din numărul total de deținuți. Astfel, anual pentru un beneficiar costul serviciilor se estimează la 2.000,00 de lei, respectiv costul total ar constitui 1 mil. de lei. Totuși, achiziționarea serviciilor se va efectua în funcție de alocațiile bugetare aprobate pentru anul de gestiune. Totodată, accentuăm faptul că, în mod prioritar, de o asemenea intervenție vor beneficia deținuții care prezintă indici scăzuți de reabilitare, iar programele uzuale nu ar avea un impact suficient pentru schimbarea comportamentală și reintegrarea în societate. În partea ce ține de propunerea privind extinderea condițiilor de eligibilitate a condamnaților care vor putea beneficia de dreptul de deplasare neînsoțită în afara penitenciarului, impactul maximal se prognozează în sumă de cca 10 mil. lei, reieșind din următorul calcul: <i>1341 de persoane eligibile conform noilor reglementări (cu excluderea celor care au fost eligibili conform cadrului normativ existent) x 7400 lei (costul mediu al unui echipament de monitorizare electronică).</i> Cu toate acestea, achiziționarea dispozitivelor electronice se va efectua reieșind din limita alocațiilor bugetare aprobate. Cât privește indemnizația lunară pentru antrenarea deținuților în muncă, aceasta va fi achitată în funcție de volumul reținerilor la contractele de prestări servicii, prin care se oferă forțe de muncă din rândul persoanelor deținute. Suplimentar, veniturile colectate anterior de instituțiile penitenciare, egale cu cota contribuțiilor de asigurări sociale nu vor mai fi transferate la bugetul de stat, ci la bugetul asigurărilor sociale de stat pentru includerea perioadelor de muncă în calculul stagiului de cotizare. În partea ce vizează propunerile formulate la Legea nr.105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, ce vor permite subvenționarea angajatorilor care angajează condamnații care execută pedepse privative de libertate, impactul financiar estimat constituie aproximativ 6,5 mil lei: <i>271 (nr. persoane condamnate angajate în prezent) x 4000 lei (80% din 5000) x 6 luni = 6504000 lei.</i> Dezvoltarea conceptului de industrie penitenciare va avea impact asupra 3 categorii de beneficiari și anume: 1) deținuți, prin implicarea activă în activități social-utile remunerate; 2) instituții penitenciare, pe de o parte, prin extinderea gradului de încadrare în câmpul muncii a unui număr mai mare de deținuți, iar pe de altă parte, prin îmbunătățirea infrastructurii spațiilor de producție utilizate de către agenții economici; 3) persoane fizice și juridice care creează locuri de muncă pentru deținuți, prin reducerea veniturilor impozabile ale acestora cu echivalentul veniturilor impozabile ale deținuților încadrați la muncă. Majorarea numărului deținuților antrenați la munci în afara instituției penitenciare prin

utilizarea sistemelor electronice de supraveghere (brățara electronică) implică costuri pentru procurarea sistemelor respective. Extinderea termenului de încheiere a contractelor de locațiune/comodat, până la 10 ani, va avea un impact pozitiv și va asigura atragerea investitorilor din exterior pentru îmbunătățirea infrastructurii spațiilor de producere din instituțiile penitenciare. În această ordine de idei, ca urmare a implementării acestor modificări, economiile deținuților vor crește în conformitate cu veniturile suplimentare obținute în urma angajării. Totodată, reducerea timpului liber va reduce violența între deținuți, fiind estimată o reducere a daunelor corporale cu 66%. Mai mult decât atât, ca urmare a economiilor mai mari și a abilităților de resocializare, rata fenomenului de recidivă va scădea, generând o reducere a populației penitenciarelor cu 10%. Astfel, până în 2030, cheltuielile bugetare anuale pentru penitenciare vor scădea la 502 mln lei din cauza reducerii populației în penitenciare și a costurilor de asistență medicală mai mici. Totodată, în contextul activității economice desfășurate în incinta penitenciarelor, veniturile acestora vor crește cu 130 mln. lei ca urmare a utilizării capacităților de producție existente pentru a satisface cererea pieței interne și explorării oportunităților de pe piața externă. De asemenea, infrastructura fizică a atelierelor penitenciarelor se va îmbunătăți ca urmare a investițiilor private (deductibile din impozit), ceea ce va permite crearea a 1.534 de locuri de muncă suplimentare pentru deținuți.
<i>b²) Pentru opțiunile alternative analizate, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea</i>
După cum se menționează la pct. 3 lit. c) din prezenta analiză de impact, opțiuni alternative nu au fost identificate.
<i>c) Pentru opțiunile analizate, expuneți cele mai relevante/iminente riscuri care pot duce la eșecul intervenției și/sau schimba substanțial valoarea beneficiilor și costurilor estimate și prezentați presupuneri privind gradul de conformare cu prevederile proiectului a celor vizați în acesta</i>
Pentru opțiunea recomandată riscuri nu au fost identificate.
<i>d) Dacă este cazul, pentru opțiunea recomandată expuneți costurile de conformare pentru întreprinderi, dacă există impact disproporționat care poate distorsiona concurența și ce impact are opțiunea asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Se explică dacă sunt propuse măsuri de diminuare a acestor impacturi</i>
Nu este cazul.
<u>Concluzie</u> <i>e) Argumentați selectarea unei opțiuni, în baza atingerii obiectivelor, beneficiilor și costurilor, precum și a asigurării celui mai mic impact negativ asupra celor afectați</i>
Pornind de la scopul și finalitățile urmărite, precum și argumentele detaliate expuse supra, considerăm că proiectul actului normativ urmează a fi susținut și adoptat.
5. Implementarea și monitorizarea
<i>a) Descrieți cum va fi organizată implementarea opțiunii recomandate, ce cadru juridic necesită a fi modificat și/sau elaborat și aprobat, ce schimbări instituționale sunt necesare</i>
În eventualitatea adoptării Legii pentru modificarea unor acte normative (privind facilitarea locurilor de muncă pentru persoanele condamnate, care execută o pedeapsă privativă de libertate sau a celor eliberate din locurile de detenție), impune efectuarea unor modificări în actele normative subordonate legii, pentru a le aduce în concordanță cu noile prevederi ale legislației.
<i>b) Indicați clar indicatorii de performanță în baza cărora se va efectua monitorizarea</i>

- Numărul de locuri de muncă nou-create; - Numărul de deținuți angajați în câmpul muncii; - Numărul de deținuți supuși monitorizării electronice în vederea deplasării la locurile de muncă din afara instituțiilor penitenciare; - Numărul contractelor încheiate cu agenții economici privind prestarea serviciilor (acordarea brațelor de muncă din rândul deținuților); - Numărul contractelor de locațiune/comodat încheiate cu diverși agenți economici pentru dezvoltarea liniilor de producere în spațiile din instituțiile penitenciare.
<i>c) Identificați peste cât timp vor fi resimțite impacturile estimate și este necesară evaluarea performanței actului normativ propus. Explicați cum va fi monitorizată și evaluată opțiunea</i> Evaluarea impacturilor estimate ale proiectului de act normativ va putea fi realizată conform perioadelor de raport, stabilite prin cuantificarea indicatorilor de performanță enumerați mai sus.
6. Consultarea
<i>a) Identificați principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă</i> - Cancelaria de Stat; - Grupul de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător; - Ministerul Finanțelor; - Ministerul Economiei; - Ministerul Muncii și Protecției Sociale; - Casa Națională de Asigurări Sociale; - Administrația Națională a Penitenciarelor; - Inspectoratul Național de Probațiune; - Inițiativa pentru antreprenoriat social în Moldova; - Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului; - Serviciul de Prevenire și Combaterea Spălării Banilor; - Zona economică liberă Bălți; - Zona economică liberă Expo-Business-Chișinău; - Zona economică liberă Taraclia.
<i>b) Explicați succint cum (prin ce metode) s-a asigurat consultarea adecvată a părților</i> Proiectul actului normativ, nota informativă și analiza impactului au fost consultate public și avizate/expertizate, inclusiv cu toți subiecții expuși supra, în conformitate cu prevederile și exigențele Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.
<i>c) Expuneți succint poziția fiecărei entități consultate față de documentul de analiză a impactului și/sau intervenția propusă (se expune poziția a cel puțin unui exponent din fiecare grup de interese identificat)</i> Atât analiza impactului, precum și proiectul legii au fost coordonate cu Ministerul Finanțelor. În privința facilităților fiscale suplimentare, Ministerul Finanțelor menționează existența unui cadru normativ deja existent ce are acest scop. În acest sens, s-a renunțat la modificarea Codului fiscal. Cu privire la modificarea legislației aferentă achizițiilor publice, se atestă necesitatea unei argumentări fundamentate. În același context, prevederile privind consumul bunurilor în interiorul sistemului urmează a fi implementate prin prisma Legii nr. 300/2017. În acest context, proiectul de lege și nota informativă au fost ajustate. Ministerul Finanțelor și-a exprimat disponibilitatea de a reveni asupra Analizei impactului de reglementare după estimarea impactului financiar asupra bugetului de stat. Ulterior proiectul a parcurs etapa de avizare/expertizare. Propunerile și recomandările recepționate sunt reflectate în sinteza aferentă proiectului.
Anexă
Tabel pentru identificarea impacturilor

Categorii de impact	Punctaj atribuit		
	<i>Opțiunea propusă</i>	<i>Opțiunea alternativă 1</i>	<i>Opțiunea alternativă 2</i>
Economic			
costurile desfășurării afacerilor	+2	—	—
povara administrativă	0	—	—
fluxurile comerciale și investiționale	+1	—	—
competitivitatea afacerilor	+2	—	—
activitatea diferitor categorii de întreprinderi mici și mijlocii	+2	—	—
concurența pe piață	+2	—	—
activitatea de inovare și cercetare	0	—	—
veniturile și cheltuielile publice	+2	—	—
cadrul instituțional al autorităților publice	0	—	—
alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori	0	—	—
bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor	0	—	—
situația social-economică în anumite regiuni	0	—	—
situația macroeconomică	0	—	—
alte aspecte economice	0	—	—
Social			
gradul de ocupare a forței de muncă	+2	—	—
nivelul de salarizare	0	—	—
condițiile și organizarea muncii	+2	—	—
sănătatea și securitatea muncii	+2	—	—
formarea profesională	+2	—	—
inegalitatea și distribuția veniturilor	0	—	—
nivelul veniturilor populației	+2	—	—
nivelul sărăciei	0	—	—
accesul la bunuri și servicii de bază, în special pentru persoanele social-vulnerabile	+2	—	—
diversitatea culturală și lingvistică	0	—	—
partidele politice și organizațiile civice	0	—	—
sănătatea publică, inclusiv mortalitatea și morbiditatea	0	—	—
modul sănătos de viață al populației	0	—	—
nivelul criminalității și securității publice	+2	—	—
accesul și calitatea serviciilor de protecție socială	0	—	—
accesul și calitatea serviciilor educaționale	0	—	—
accesul și calitatea serviciilor medicale	0	—	—
accesul și calitatea serviciilor publice administrative	0	—	—
nivelul și calitatea educației populației	+3	—	—
conservarea patrimoniului cultural	0	—	—
accesul populației la resurse culturale și participarea în manifestări culturale	0	—	—
accesul și participarea populației în activități sportive	0	—	—
discriminarea	0	—	—

alte aspecte sociale	0	—	—
De mediu			
clima, inclusiv emisiile gazelor cu efect de seră și celor care afectează stratul de ozon	0	—	—
calitatea aerului	0	—	—
calitatea și cantitatea apei și resurselor acvatice, inclusiv a apei potabile și de alt gen	0	—	—
biodiversitatea	0	—	—
flora	0	—	—
fauna	0	—	—
peisajele naturale	0	—	—
starea și resursele solului	0	—	—
producerea și reciclarea deșeurilor	0	—	—
utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și neregenerabile	0	—	—
consumul și producția durabilă	0	—	—
intensitatea energetică	0	—	—
eficiența și performanța energetică	0	—	—
bunăstarea animalelor	0	—	—
riscuri majore pentru mediu (incendii, explozii, accidente etc.)	0	—	—
utilizarea terenurilor	0	—	—
alte aspecte de mediu	0	—	—
<i>Tabelul se completează cu note de la -3 la +3, în drept cu fiecare categorie de impact, pentru fiecare opțiune analizată, unde variația între -3 și -1 reprezintă impacturi negative (costuri), iar variația între 1 și 3 – impacturi pozitive (beneficii) pentru categoriile de impact analizate. Nota 0 reprezintă lipsa impacturilor. Valoarea acordată corespunde cu intensitatea impactului (1 – minor, 2 – mediu, 3 – major) față de situația din opțiunea „a nu face nimic”, în comparație cu situația din alte opțiuni și alte categorii de impact. Impacturile identificate prin acest tabel se descriu pe larg, cu argumentarea punctajului acordat, inclusiv prin date cuantificate, în compartimentul 4 din Formular, lit. b¹) și, după caz, b²), privind analiza impacturilor opțiunilor.</i>			
Anexe: -----			

